

WAASAN PÄIVÄLEHTI

Nr 39

Sunnuntaina, 13 lokakuuta 2024

ISSN 2954-243X

**Talviuntialue
avataan pian**

**SARI ESSAYAH
LAIHIALLA**

Syksyn värit

**Haluatko blogi-
kirjoittajaksi
- tervetuloa
Waasan Päivälehteen!**

**EEMU MYNTTI - värikäs
vaasalainen taiteilija**

**TÄÄLLÄ OLEMME:
vpress.ovh**

48

SIVUA

**TÄYNNÄ TIIVISTÄ ja
TÄRKEÄTÄ TIETOA**

Pohjanmaan hyvinvointialueen tulisi tutkia Oulun Tuiran omalääkärimallia

Suomen terveydenhuolto on pitkään kamppailut perusterveydenhuollon riittämättömyyden ja päivystyksen ylikuormituksen kanssa. Oulun Tuirassa kehitetty Omalääkäri 2.0 -malli on viime aikoina herättänyt laajaa huomiota ja keskustelua sen lupaavien tulosten ansiosta.

Tämä malli on onnistunut parantamaan hoidon jatkuvuutta ja vähentämään päivystyksen sekä erikoissairaanhoidon tarvetta alueella, joka on tunnettu haasteistaan, kuten työttömyydestä ja sosiaalisesta eriarvoisuudesta. Pohjanmaan hyvinvointialueen tulisi nyt tarttua tähän malliin ja pohtia sen soveltamista alueemme perusterveydenhuollossa.

Omalääkäri 2.0 -mallin yksinkertaisuus on sen vahvuus. Jokaiselle alueen asukkaalle nimetään oma lääkäri, jonka vastuulla on potilaan terveyden pitkäaikainen seuranta. Tämä jatkuvuus lisää luottamusta ja hoidon laatua, koska potilas voi luottaa siihen, että sama lääkäri tuntee hänen terveydentilansa ja tarpeensa. Tuirassa tämä mal-

li on johtanut merkittäviin parannuksiin: päivystyskäynnit ovat vähentyneet, erikoissairaanhoidon tarve on pienentynyt ja potilastyytyväisyys on noussut.

Pohjanmaan hyvinvointialueella on samankaltaisia haasteita kuin Oulussa. Pitkät jonot, päivystyskäyntien määrä ja vaikeus taata pitkäaikaisia hoitosuhteita ovat tuttuja ongelmia. Tuiran malli voisi tarjota alueellemme uusia työkaluja näiden ongelmien ratkaisemiseen. Erityisesti hoidon jatkuvuuden parantaminen on ensiarvoisen tärkeää niin potilaiden kuin terveydenhuollon resurssien hallinnan kannalta.

Yksi haaste, jonka myös Tuiran malli on kohdannut, on lääkäreiden suuri vaihtuvuus. Mallin menestys perustuu vahvasti siihen, että lääkäreiden pysyvyys mahdollistetaan. Lääkärien suuri vaihtuvuus vaikeuttaa pitkäaikaisten hoitosuhteiden muodostumista, ja tämä on asia, johon Pohjanmaan hyvinvointialueen tulisi kiinnittää erityistä huomiota, jos malli otettaisiin käyttöön. Lääkärien työoloja ja resursseja on parannettava, jotta he voivat sitoutua pidemmäksi aikaa samaan tehtävään ja alueeseen.

Tuirassa saavutetut tulokset osoittavat, että hyvin suunnitellulla ja resursoidulla omalääkärimallilla on potentiaalia parantaa koko maan perusterveydenhuoltoa. Omalääkäri 2.0 -malli ei kuitenkaan ole pikaratkaisu; sen täysi käyttöönotto ja sisäänajo vaativat pitkäjänteistä työtä ja resursseja. Arvioiden mukaan mallin vakiinnuttaminen voi kestää kuusi vuotta. Pohjanmaan hyvinvointialueen kannattaisi kuitenkin rohkeasti lähteä tutkimaan ja kokeilemaan

tätä mallia, koska pitkällä aikavälillä se voi tuoda merkittäviä parannuksia alueen terveydenhuollon toimivuuteen.

Oulun Tuiran esimerkki osoittaa, että perusterveydenhuollon rakenteellisiin ongelmiin on olemassa ratkaisuja. Pohjanmaan hyvinvointialueen tulisi tarttua tähän mahdollisuuteen ja tutkia, miten Omalääkäri 2.0 -malli voisi auttaa parantamaan alueen asukkaiden terveystalveta. On aika katsoa tulevaisuuteen ja kokeilla uusia malleja.

UUTISET

Sadonkorjuujuhla Laihiassa. Ministeri Sari Essayah: Vesi-yhtiöitä ei yksityistetä!

Laihiassa vietettiin sadonkorjuujuhla 42. kertaa

Naapurikunnassamme Laihiassa juhlittiin sadonkorjuuta perinteiseen tapaan, kun Laihian Mallas järjesti 45. kerran sadonkorjuujuhlan. Juhlan arvovieraana oli ministeri Sari Essayah, joka toi hallituksen tervehdyksen juhlaväelle, pääosin laihialaisille.

Puheessaan Essayah painotti ruokaturvan merkitystä. Hän korosti, että Suomessa tuotetaan puhdasta ja terveellistä ruokaa, jolla on kysyntää myös kansainvälisesti. ”Meillä on syytä olla ylpeitä

TÄTÄ LEHTEÄ VOIT LUKEA MISSÄ TAHANSA:

Kuten tässä, Maalahden saaristossa

ruoantuotannostamme, jossa omavaraisuusaste on korkea. Päivittäistavaraketjumme – viljelijöistä elintarviketeollisuuden kautta ruokapöytiin asti – toimii maassamme erinomaisesti,” Essayah toteusi. Hän myös muistutti, että Venäjän hyökkäyksen Ukrainaan vuonna 2014 aiheuttamat haasteet, kuten elintarviketavaraerien supistuminen itänaapurin, on onnistuttu voittamaan uusien markkinoiden löytämisellä. Vientimahdollisuudet ovat nyt suuret. Lopuksi Essayah rauhoit-

teli yleisöä vakuuttamalla, ettei kunnallisia vesiyrityksiä olla yksityistämässä.

Juhlan yhteydessä uusi Laihan kaupunginjohtaja Jari Rantala esittäytyi kuntalaisille. Rantala aloittaa tehtävässään torstaina ja on aikaisemmin työskennellyt Hämeenlinnassa. Puheessaan hän nosti esiin Laihan sijainnin Vaasan naapurina ja sen merkityksen, kun Giga-Vaasan ja Hitachin hankkeet ovat toteutumassa. Sadonkorjuujuhlan aikana Pohjanmaan kauppakamari myönsi ansiomitaleja pitkäaikaisille työntekijöille. Kultaisen ansiomitalin 30 vuoden palveluksesta sai Marja Kauppi, ja pronssiset ansiomerkit 10 vuoden työurasta myönnettiin Mika Lepistölle ja Marko Vilkmannelle.

Juhlan musiikista vastasi Sulvan Puhallinorkesteri, joka toi juhlaan tunnelmaa sävelillään.

Viikon taide-elämys:

Helene Schjerfbeck

10.7.1862 - 23.1.1946

Nuoren miehen muotokuva käsine kädessään, kopio Frans Halsin mukaan, 1892

UUTISET

Helsingin Sanomat: Tuiran malli saattaa pelastaa terveydenhuollon

Helsingin Sanomien 3.10 julkaistussa artikkelissa ”Pelastaisiko Oulun Tuiran omalääkärimalli Suomen terveydenhuollon?” käsitellään Oulun Tuiran hyvinvointikeskuksessa käytössä olevaa Omalääkäri 2.0 -mallia.

Tämä malli on herättänyt laajaa kiinnostusta erityisesti siksi, että se on onnistunut parantamaan perusterveydenhuollon toimivuutta alueella, joka on tunnettu haasteistaan, kuten työttömyydestä ja huono-osaisuudesta. Tuiran hyvinvointikeskus palvelee noin 65 000 asukasta, ja mallin tavoitteena on ollut vähentää päivystys- ja erikoissairaanhoidon kuormitusta sekä parantaa hoidon jatkuvuutta.

Omalääkäri 2.0 -mallin perusajatus on yksinkertainen: koko väestö jaetaan aakko-sjärjestyksessä ryhmiin, ja jokaiselle ryhmälle nimetään oma lääkäri. Tämä lääkäri vastaa potilaan hoidosta pitkäaikaisesti, mikä luo jatkuvuutta ja lisää potilaan luottamusta siihen, että hänen tarpeensa huomioidaan. Tuirassa mallia on sovellettu nyt kahden vuoden ajan, ja tulokset ovat olleet rohkaisevia: päivystyskäynnit ja erikoissairaanhoidon tarve ovat vähentyneet, hoidon laatu on parantunut ja potilastyytyväisyys on kasvanut.

Mallin yksi suurimmista haasteista on kuitenkin lääkäreiden suuri vaihtuvuus. Tuiran hyvinvointikeskuksessa noin puolet lääkäreistä vaihtuu vuosittain, mikä vaikeuttaa pitkäaikaisten hoitosuhteiden rakentamista. Vaikka malli on onnistunut vähentämään lääkäreiden vaihtuvuutta, tarvitaan edelleen muutoksia, jotta omalääkäripalvelut voitaisiin tarjota kaikille potilaille.

Artikkelissa nostetaan esille myös se, että omalääkärimalli ei ole uusi idea Suomessa. 1980- ja 1990-luvuilla Suomi oli kansainvälinen edelläkävijä omalääkärijärjestelmän kehittämisessä, mutta 1990-luvun laman jälkeen malli mureni, kun lääkäreiden vastuut kasvoivat ja työkuormat kasautuivat. Tuirassa tätä vanhaa mallia on nyt päivitetty, mutta jotta malli voitaisiin ottaa laajemmin käyttöön, tarvitaan erityisesti pysyviä lääkäreitä.

Omalääkäri 2.0 -malli on herättänyt kiinnostusta myös muilla alueilla Suomessa. Esimerkiksi Espoossa ja Helsingissä mallin käyttöönottoa on esitetty osana ratkaisua perusterveydenhuollon kriisiin. Vaikka mallin suurimmat hyödyt ovat jo nähtävissä Tuirassa, sen täysi toteuttaminen vaatii pitkäjänteistä työtä, ja asiantuntijoiden mukaan mallin lopullinen sisäänajo voi kestää noin kuusi vuotta.

**Podcast in English:
Can the Tuira Model save Finnish healthcare?
<https://vpress.ovh/podcasts.htm>**

Yksi keskeinen kysymys on lääkäreiden työskentelyolosuhteet. Suuri osa lääkäreistä tekee osa-aikatyötä, mikä vaikeuttaa omalääkärimallin täysimittaista hyödyntämistä. Tuirassa lääkärit työskentelevät usein vain 80-prosenttisella työajalla, mikä osaltaan pidentää odotusaikoja kiireettömille vastaanotoille. Jotta hoidon jatkuvuus paranis entisestään ja potilaat saisivat varmuuden omasta lääkäristään, tarvitaan

enemmän täysipäiväisiä lääkäreitä perusterveydenhuoltoon.

Artikkelin mukaan Oulun Tuiran omalääkärimalli tarjoaa lupaavan ratkaisun Suomen perusterveydenhuollon haasteisiin, mutta se vaatii merkittäviä muutoksia erityisesti lääkäreiden pysyvyyteen ja resurssien jakoon, jotta malli voidaan laajentaa koko maahan.

UUTISET

Kirjailijavierailu Vaasan kaupunginkirjastoon: tarina kolmesta sukupolvesta

Tiistaina 15. lokakuuta Vaasan kaupunginkirjasto kutsuu kirjailijavierailulle Marie Allenin, joka on pitkän historianopettajan uransa aikana niittänyt mainetta myös kirjailijana. Allen debytoi omaelämäkerrallisella romaaniilla Prästgården, joka on mukaansatempaava kertomus kolmesta sukupolvesta: hänen isoäidistään Merystä, hänen isästään Henrikistä ja kirjailijasta itsestään.

Klo 18–19 järjestettävässä tapahtumassa Allen esittelee uuden historiallisen romaaninsa, joka julkaistaan syyskuussa. Romaani sijoittuu Pärnuun, Pietariin, Helsinkiin ja Puolaan vuosien 1875 ja 1945 välille. Esitys pidetään Venny-tilassa kirjaston toisessa kerroksessa ruotsiksi. Tapahtuma on avoin kaikille ja siihen on vapaa pääsy.

Huomionarvoista on myös se, että kaksikielinen kirjallisuusfestivaali LittFest palaa Vaasaan 14.–16. marraskuuta 2024 ja lupaa viikonlopun täynnä kirjallisia elämyksiä.

**He, jotka tietävät
hiukan enemmän
ovat
He, jotka tulevat
Waasan Päivälehteä**

Kodittomien yö 17.10.24

Asunnottomien yö muistuttaa asunnottomuuden monista kasvoista

Asunnottomien yö järjestetään Vaasan pääkirjaston draamasalissa torstaina 17. lokakuuta klo 18–20.30. Tapahtumaan osallistuu laaja verkosto sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoita, päättäjiä ja kokemusasiantuntijoita. Tarjolla on myös elävää musiikkia sekä lämmintä ruokaa ja vaatteita niitä tarvitseville.

Vaasan Attendon hoitokoti mukana laajoissa muutosneuvotte- luissa

Attendo käynnistää merkittävät muutosneuvottelut useilla paikkakunnilla ympäri Suomen, ja niiden kohteena on erityisesti ikäihmisten hoivakotien henkilöstö. Muutosneuvottelut koskevat noin 1800 työntekijää, ja arvioiden mukaan vähennystarve on jopa 250 henkilötövuotta.

Tämä on jatkoa aiemmin aloitetuihin neuvotteluihin Satakunnassa, Pirkanmaalla ja Kaunialan sairaalassa, jotka ovat osa laajempaa kokonaisuutta, jossa enimmillään saattaa vähentyä jopa 570 henkilötövuotta.

Attendo toimii yhteistyössä Suomen hyvinvointialueiden kanssa, tarjoten ympärivuorokautisen hoivan ja yhteisöllisen asumisen palveluita ikäihmisille. Muutosten taustalla on alueellisesti vaihteleva palvelutarve, joka on johtanut joidenkin hoivakotien asiakasmäärien vähenemiseen.

“Meillä on hoivakodeissamme vapaita paikkoja ja henkilöstöä valmiina vastaamaan tarpeeseen, mutta osassa hyvinvointialueita ikäihmisten sijoitukset hoivaan ovat vähentyneet. Emme voi pitää henkilöstöä odottamassa, vaan olemme pakotettuja aloittamaan muutosneuvottelut ja mahdollisesti vähentämään henkilöstöä tuotannollis-taloudellisista syistä,” toteaa Attendon toimitusjohtaja Virpi Holmqvist.

Attendo on aiemmin ilmoittanut neuvotteluista myös Pohjois-Suomen yksiköissään, kuten Utajärvellä ja Lapinlahdella, sekä hoivakotien sulkemisesta Säskylässä ja Harjavallassa. Muutosneuvottelut kestävät vähintään kuusi viikkoa, ja niiden aikana Attendo pyrkii löytämään henkilöstölle uusia työmahdollisuuksia lähialueiden hoivakodeista, mikäli vähennyksiä joudutaan toteuttamaan.

“Tilanne on äärimmäisen valitettava, eikä tällaisia päätöksiä tehdä kevein mielin. Muutosneuvottelut koskettavat koko työyhteisöä, ja ymmärrämme, että tämä herättää paljon huolta, pelkoa ja turhautumista. Attendon työntekijät tekevät arvokasta työtä sydämellä, ja arvostamme heitä suuresti,” Holmqvist pahoittelee.

Neuvottelut koskevat hoivakoteja ympäri Suomea, muun muassa Vaasassa, Torniossa, Oulussa ja Kokkolassa, sekä lukuisissa muissa kaupungeissa.

Vaasan Sisäsata- man suosittu talvi- uintipaikka avautuu lokakuun lopussa

Vaasan Sisäsataman talviuintialue avataan jälleen lokakuun lopussa, viikolla 44, tarjoten virkistävän elämyksen kaikille talviuinnista nauttiville. Maksuton ja päivittäin avoinna oleva talviuintipaikka palvelee klo 6–21, ja se on saavuttanut suuren suosion niin paikallisten kuin vierailijoidenkin keskuudessa.

Sandögatanin päässä sijaitseva talviuintialue on varustettu kahdella lämmitetyllä pukuhuoneella, jotka ovat erikseen naisille ja miehille. Alueen turvallisuus ja mukavuus on huomioitu hyvin: pukuhuoneet ovat tilavat ja käytettävissä on penkit, nauakot sekä neljä arvotavarakaappia kummassakin pukuhuoneessa, jotka voi lukita omalla lukolla. Uimarannan laiturin valaistus ja valvottu tallentavan kamerajärjestelmän avulla. Uimareille on myös tarjolla pumpulla ylläpidetty avanto, johon pääsee turvallisesti tikkaita tai loivempia portaita pitkin.

Tänä vuonna Vaasan kaupunki on lunastanut pukuhuoneet omistukseensa, mikä mahdollistaa alueen parannukset ja ylläpidon kehittämisen entisestään. “Olemme lunastaneet pukuhuoneet pysyvästi kaupungin käyttöön, joten voimme tehdä pieniä mutta merkittäviä parannuksia, kuten lisätä takkikoukkuja ja asentaa lattiakaivoja,” kertoo viheraluetiimin palvelupäällikkö Jarmo Latvala, joka vastaa talviuintialueen kunnossapidosta.

Talviuintipaikka, joka avattiin ensimmäistä kertaa joulukuussa 2023, houkutteli viime talvikaudella yli 10 000 kävijää, ja alueen odotetaan olevan yhtä suosittu myös tulevana talvena. Tämä sisäsataman helmi tarjoaa niin mielen kuin kehon virkistystä kaamoksen keskellä.

TAPAHTUMAT

MAKERS GALLERY

Ravens Flight
24.9 - 13.10.2024

Puoli vuosisataa savessa
Kirkkopuistikko 18 Kyr-
koesplanaden

ATENEUM

Gothic Modern – pimey- destä valoon

4. lokakuuta 2024–26. tammikuuta
2025.

Keskiajan ja renessanssin taide
tarjosi 20-luvun taiteilijoille emo-
tionaalista materiaalia ja tapoja
käsitellä ihmisen perustunteita sekä
syntymää, kuolemaa, kärsimystä ja
seksuaalisuutta

Näyttelyn taiteilijoita ovat Arnold
Böcklin, Lucas Cranach vanhem-
pi, Akseli Gallen-Kallela, Vincent
van Gogh, Theodor Kittelsen, Kät-
he Kollwitz, Edvard Munch, Hugo
Simberg, Helene Schjerfbeck, Ma-
rienne Stokes ja Gustave Van de
Woestyne.

Ateneumissa ensiesittelynsä jäl-
keen näyttely matkustaa Norjan
kansallismuseoon ja Wienin AL-
BERTINA-museoon, jossa sen ku-
ratoivat Vibeke Waallann Hansen ja
Cynthia Osiecki (kuraattorit, kan-
sallismuseo, Norja) ja Ralph Gleis
(johtaja, Alte Nationalgalerie).

Näyttelyä täydennetään kattavalla
näyttelyluettelolla

ART CENTER TORNI

8.10-27.10.24

Jari Boelius Flower Flow
Näyttely
Pitkätatu 66

STUNDARS

Torstaina 17.10 klo 10–14
pidetään taas Syysaskareet
Stundarsissa. Leikkiti-
lamme museokylässä ovat
auki ja ulkona on leikki-
pisteitä mitä saa kokeilla.
Myös lasten nikkariaitta
pidetään avoinna klo
12–14.

KUPARISAAREN KANSAN- JUHLA

18.10.24

VAASAN SÄHKÖ
AREENA

- KLAMYDIA

- PETRI NYGÅRD

- KUNINGAS PÄHKINÄ

- SETÄ TAMU

MOLPE UF

19.10.24

OCTOBERFEST

KORSNÄSIN KIRJASTO

20.10.24 klo 15

International Jazz Colle-
ctive

RITZ

21.10.24

Myrskyluodon Lasse

- Lasse Mårtensonin
unohtamattomia säveliä

Ami Aspelund

Jannike

Nicke Lignell

KANSAINVÄLINEN OOPPE- RAPÄIVÄ

25.10.2024

Maailman oopperapäivää
vietetään 25. lokakuuta,
Georges Bizet'n ja Johann
Strauss II:n syntymäpäivä-
nä

[https://www.worldopera-
day.com/](https://www.worldoperaday.com/)

RITZ

Michael Monroe - Acous-
tic solo tour

1.11.2024

www.ritz.fi

VAASA LITTFEST

tila - tillstånd

14.-16.11.2024

Vaasaan saapuvat Riina
Tanskanen, Juha Itkonen,
Kaj Korkea-Aho ja Vil-
le-Juhani Sutinen.

Kaksikielinen kirjalli-
suusfestivaali LittFest
tarjoaa mielenkiintoisia
kohtaamisia huip-
pikirjailijoiden ja laa-
tukirjallisuuden parissa
14.-16.11.2024 Vaasassa.

Tapahtumassa tehdään
yhteistyötä kestävää ke-
hitystä ajavan Nuorten
Agenda 2030 kanssa.
Kumppaneina toimivat
myös Svenska Littera-

tursällskapet, KulturÖs-
terbotten sekä Vaasan
kaupunginorkesteri.

vaasa.fi/litffest

RUSK

19-23.11.24

Kamarimusiikkia Pietar-
saarella

Kaipuun kauneus

Kansainvälistä luovuutta
vuoden pimeimpään ai-
kaan

ruskfestival.fi

HELSINGIN KIRJAMESSUT

24-27.10.24

Helsingin Messuhalli

[https://kirjamessut.mes-
sukeskus.com/](https://kirjamessut.mes-
sukeskus.com/)

LAUTASELLA-messut

Erikoisruokavaliomessut
Helsingin Messuhallissa
26-27.10.24

www.keliakialiitto.fi/
messut

VAASAN KAUPUNGINTEAT- TERI

Komisario Palmun ereh-
dys

Ensi-ilta 1.11.24

TIKANOJA:

UUODEN TAIDETAPAHTU- MA VAASASSA

Eero Järnefeltin näyttely
avautuu 23.11.2024

RITZ

16.11.24

KLO 14 JA 19

AUTIOTALO

Musikaali Dingo-huu-
masta

www.ritz.fi

RITZ

30.11.24

KLO 14 JA 19

BADDING-MUSIKAA-
LI

www.ritz.fi

STUNDARS

1.12.24

Joulumarkkinat

MEDIAKIELI (ruotsiksi)

2025: Seminaari

Vaasa 22.-23. tammikuuta
2025.

Mediespråk 2025 -tapah-
tuman järjestävät Ruotsa-
lainen lehdistöpalvelu ja
Åbo Akademin elinikäi-
sen oppimisen keskus.

, Hufvudstadsbladet Ab:n,
HSS Median, ÅU Medi-
an, Ruotsin julkisten kou-
lujen ystävien, Åbo Aka-
demin säätiön, Ruotsin
kulttuurirahaston, Harry
Schaumanin säätiön ja
Konstsamfundetin kans-
sa.

Mediespråkin kielijohta-
jat ovat Jennie Storgård,
Minna Levälahti ja Leni
Sundman Ruotsalaisessa
lehdistöpalvelusta (SPT).
Tammikuussa 2024 semi-
naari järjestettiin Helsingin
Hanasaarella.

[https://www.mediesprak.
fi/seminariet/](https://www.mediesprak.fi/seminariet/)

KOKOLAN TALVIHARMO- NIKKA 2025

Karleby vinteraccordeon
8.-15.2.2025

Kokkolan Talviharmonika
on vuonna 1998 aloit-
tanut musiikkifestivaali
Kokkolassa

ENERGIAJUOMAT

Pitäisikö meidän olla huolissamme, kun teini-ikäiset juovat paljon energiajuomia?

Energiajuomista on tullut yhä suosittumia teini-ikäisten keskuudessa, ja kirkkaat tölkit lupaavat nopeaa energian lisäystä pitkien opiskelutuntujen, urheilun tai sosiaalisen toiminnan kautta. Mutta onko tämä äkillinen kofeiinin ja muiden stimulanttien, kuten tauriinin, nousu, josta vanhempien ja opettajien pitäisi olla huolissaan? Lyhyt vastaus on: kyllä, on syytä olla varovainen.

ainesosat: Kofeiini ja tauriini
Useimmat energiajuomat sisältävät runsaasti kofeiinia, usein huomattavasti enemmän kuin mitä löytyy kupillisesta kahvia. Kofeiini on stimulantti, joka vaikuttaa keskushermostoon ja parantaa väliaikaisesti valppautta ja keskittymistä. Aikuisille kohtuullinen kofeiinin kulutus on yleensä turvallista. Teini-ikäisille, jotka kehittyvät edelleen fyysisesti ja henkisesti, tarina voi kuitenkin olla erilainen.

Kofeiinin lisäksi monet energiajuomat sisältävät tauriinia, aminohappoa, joka auttaa säätämään veren vesi- ja mineraalitasoja. Vaikka tauriinia on luonnollisesti lihassa ja kalassa, energiajuomien määrät ovat paljon suurempia. Tauriinin on osoitettu tukevan sydämen ja lihasten toimintaa, mutta yhdessä kofeiinin ja muiden stimulanttien kanssa sen vaikutuksia nuoriin ei täysin tunneta.

Kuinka paljon on liikaa?

Kofeiinin suositeltu päivittäinen raja teini-ikäisille on noin 100 mg, mikä vastaa suunnilleen yhtä kupillista kahvia. Monet energiajuomat ylittävät tämän määrän vain yhdessä tölkipöytä, ja jotkut teini-ikäiset kuluttavat useita tölkkejä päivässä. Kofeiinin liiallinen kulutus voi johtaa erilaisiin sivuvaikutuksiin, kuten:

Lisääntynyt syke ja verenpaine: Liiallinen kofeiinin saanti voi saada sydämen lyömään, aiheuttaen sydämentykytystä tai jopa rytmihäiriöitä joissakin tapauksissa.

Ahdistus ja värinä: Liiallinen kofeiini voi johtaa levottomuuden, ahdistuksen tai jopa paniikkikohtausten tunteisiin, erityisesti teini-ikäisillä, jotka saattavat jo olla alttiita stressille.

Unihäiriöt: Myöhemmin päivällä nautitut energiajuomat voivat häiritä teini-ikäisen unta, mikä johtaa unettomuuteen tai huonoon unen laatuun, mikä puolestaan vaikuttaa akateemiseen suoriutumiskykyyn ja mielialaan.

Riippuvuus: Energiajuomiin luottavat teini-ikäiset voivat kehittää toleranssin kofeiinille, ja he tarvitsevat enemmän tunteakseen samat vaikutukset, mikä voi johtaa riippuvuuteen.

Entä tauriini?

Vaikka tauriinia pidetään turvalisena kohtuullisina määrinä, sen yhdistämisen pitkäaikaisia vaikutuksia suuriin kofeiiniannoksiin ei ole tutkittu hyvin, etenkin nuorilla. Jotkut asiantuntijat ovat huolissaan siitä, että kofeiinin ja tauriinin sekoitus energiajuomissa voi johtaa yleistymiseen, joka vaikuttaa erityisesti sydämeen ja hermostoon. Vaikka tutkimukset tauriinin erityisistä riskeistä ovat käynnissä, on hyvä idea rajoittaa saantia, kunnes tiedetään enemmän.

Akateeminen vaikutus

Teini-ikäiset vetoavat usein energiajuomiin pysyäkseen valppaina opiskelutuntujen aikana tai menestyäkseen paremmin koulussa. Mutta väliaikaista energian lisäystä seuraa usein ”romahdus”, jolloin he ovat väsyneempiä ja vähemmän keskittyneitä kuin ennen. Sen sijaan, että energiajuomat parantaisivat akateemista suorituskykyä, ne voivat vaikeuttaa opiskelijoiden keskittymistä, tietojen muistamista ja stressin hallintaa.

Lisäksi uni on ratkaisevan tärkeää aivojen kehitykselle ja oppimiselle. Kun teini-ikäiset käyttävät säännöllisesti energiajuomia ja häiritsevät unirytmiansä, he saattavat heikentää kykyään säilyttää

tietoa ja menestyä hyvin koulussa. Pitkäaikainen unihäiriö liittyy muistiongelmien, heikentyneeseen kognitiiviseen toimintaan ja jopa mielenterveysongelmiin, kuten masennukseen.

Terveellisempien vaihtoehtojen edistäminen

Niin houkuttelevia kuin energiajuomat ovatkin, teini-ikäisillä on terveellisempiä tapoja pysyä energisinä ja keskittyneinä. Tasapainoisen ruokavalion, säännöllisen liikunnan ja asianmukaisen nesteytyksen edistäminen voi tarjota luonnollista ja kestävää energiaa koko päivän ajan. Hyvien nukkumistottumusten kehittäminen, kuten nukkumaanmeno ja herääminen samaan aikaan joka päivä, on avain pitkäaikaiseen henkiseen ja fyysiseen tervey-

teen.

Teini-ikäisille, jotka tarvitsevat hieman ylimääräistä vauhtia opiskelutuntujen aikana, ehdota juomavettä, yrttiteetä tai pientä kupillista kahvia suosituissa rajoissa. Nämä vaihtoehdot tarjoavat kosteutta ja hellävaraisen energiakohotuksen ilman energiajuomien äärimmäisiä sivuvaikutuksia.

Malti on avainasemassa

Vaikka satunnainen energiajuoma ei todennäköisesti aiheuta vakavaa haittaa, jatkuva ja liiallinen käyttö voi johtaa terveysongelmiin, erityisesti kehittyvillä teini-ikäisillä. Korkean kofeiini- ja tauriinipitoisuuden yhdistelmä tekee energiajuomista vähemmän kuin ihanteellisen valinnan nuorille opiskelijoille.

RUSKA - SYKSYN VÄRIT TAITEESSA

Ruskan taika: Luonnon väripaletti syksyllä

Syksy saapuu hiljalleen, ja luonnon värit muuttuvat pehmeämmiksi ja syvemmiksi.

Lehdet, jotka kesäisin hehkuivat vihreänä, pukeutuvat nyt kirjavaan asuun. Punainen, oranssi ja keltainen sekoittuvat luoden maisemaan unohtumattoman väripaletin. Tätä ilmiötä kutsumme ruskaksi, ja se on yksi Suomen luonnon kauneimmista näkymistä.

On luonnollista, että tämä värien ilotulitus on inspiroinut monia suomalaisia taiteilijoita. Tässä muutama syksyinen taulu Suomen taideperinnöstä.

Miksi lehdet muuttuvat värikkäiksi syksyllä? Vastaus löytyy lehtien sisältämistä väriaineista. Kesällä lehdet ovat vihreitä klorofyllin ansiosta, joka auttaa kasvia yhteyttämään. Syksyllä, kun päivät lyhenevät ja lämpötila laskee, puut vähentävät klorofyllin tuotantoa. Tällöin muut väriaineet, kuten keltainen ksan-tofylli ja oranssi karotiini, tulevat näkyviin. Lisäksi jotkin puut tuottavat pu-naista antosyaania, joka suojaa

puuta kylmältä. Ruska on paljon muutakin kuin vain kaunis näky. Se vaikuttaa monin tavoin luontoon ja ihmisiin. Linnut muuttavat lämpimämpiin maihin, eläimet varastoiivat ravintoa talvea varten ja ihmiset lähtevät nauttimaan syksyn väriloistosta. Ruska on myös tärkeä osa monia kulttuureja ympäri maailman.

Ruska on tosiaan inspiroinut runoilijoita, taiteilijoita ja muusikkoja kautta aikojen. Sen kauneus on herättänyt ihmisissä voimakkaita tunteita ja saanut aikaan monia kauniita teoksia. Ruska on kuin luonnon oma taide-teos, joka muuttuu ja tkuvasti.

Suomi on yksi parhaista paikoista ihaila ruskaa. Metsät pukeutuvat värikkääseen asuun, järvet heijastelevat syksyn värjä ja ilma täyttyy raikkaan tuoksusta. Ruska alkaa yleensä pohjoisesta ja etenee etelään. Parhaat ruskakuukaudet ovat syyskuu ja lokakuu.

Miten voit nauttia ruskasta?

- Lähde patikoi-

Victor Westerholm
4.1.1860, Turku
19.11.1919, Turku
Oktoberdag på Åland, 1885
Lokakuun päivä Ahvenanmaalla, 1885

maan: Metsä on paras paikka kokea ruskanki sävyt.

• Käy järven rannalla: Vesiaiheet tekevät ruskasta vieläkin kauniimman.

• Ihaile ruskaa kotonasiin: Jos et pääse metsään, voit nauttia ruskasta myös ikkunasta tai parvekkeelta.

• Ota kuvia: Taltioi muistoja kauniista syyspäivistä.

Ruska on luonnon ihme, joka ihastuttaa vuodesta toiseen. Se on muistutus siitä, kuinka kaunis ja moni-

nimuotoinen maailmamtoa käsin: Nautitaan siis ajasta ja annetaan ruskaväriltä syksyämme.

Akseli Gallen-Kallela
26.4.1865, Björneborg
7.3.1931, Stockholm
Höstlandskap, 1911
Syysmaisema, 1911
Autumn Landscape, 1911

Magnus Enckell
9.11.1870, Hamina
27.11.1925, Tukholma
Maisema, jossa nainen, 1894 - 1895

Fanny Churberg 12.12.1845, Vaasa - 10.5.1892, Helsinki
Höstlandskap, 1878
Syysmaisema, 1878
Autumn Landscape, 1878

Torsten Wasastjerna
17.12.1863, Helsinki - 1.7.1924, Helsinki
Varisevia lehtiä (Varisevien lehtien tanssi), 1897

YMPÄRISTÖ JA TERVEYS

Luteet - inhottavat, mutta vaarattomat Kaikki mitä haluat tietää luteista

Luteet voivat olla yksi pelätyimmistä kotitalouksien tuholaisista, jotka usein herättävät inhon ja ahdistuksen tunteita. Vaikka luteet ovat varmasti ei-toivottuja vieraita, niitä pidetään yleensä vaarattomina tautien leviämisen kannalta.

Tässä artikkelissa tutkimme kaiken, mitä sinun tarvitsee tietää luteista, mukaan lukien niiden historia, ulkonäkö, kuinka ne saastuttavat asuintiloja, ehkäisystrategiat ja hoitovaihtoehdot.

Mitä ovat luteet?

Historia

Muinaiset tuholaiset: Luteet (*Cimex lectularius*) ovat olleet osa ihmiskunnan historiaa tuhansia vuosia. Niitä on löydetty jopa egyptiläisistä muumioista. Lontoossa 1930-luvulla noin joka kolmannessa kodissa oli luteita, mutta sodan jälkeen esiintyvyys väheni rajusti, mutta lisääntyi vähitellen uudelleen.

Ne ovat eläneet ihmisten kanssa niin kauan, että luteikkapopulaatiot ovat oppineet selviytymään ihmisten ympäristöissä. He ovat erittäin taitavia piiloutumaan päivällä, kun on valoa. Tuskin on jalkalistaa, jonka takana ei olisi tarpeeksi suurta rakoja lutikan piilou-

tumiseen. Tämä on yksi syy siihen, miksi niitä on niin vaikea hallita. Mutta yöllä, kun on pimeää ja henkilö nukkuu makuuhuoneessa - o la la - nyt on aterian aika!. Luteet voivat selviytyä lähes vuoden ilman ruokaa. Joten se, että kotia ei ole käytetty pitkään aikaan, ei takaa, että siellä ei voi olla luteita.

Lasku ja elpyminen: Torjunta-aineiden käytöstä johtuvan merkittävän laskun jälkeen 20-luvun puolivälissä luteet ovat tehneet merkittävän paluun viime vuosina, mikä johtuu suurelta osin lisääntyneestä kansainvälisestä matkustamisesta ja vastustuskyvystä tavallisille hyönteismyrk-

kyille. DDT oli erittäin tehokas tätä vikaa vastaan, mutta se kiellettiin lähes 50 vuotta sitten ympäristösyistä.

Tänä vuonna uutisissa on kerrottu, että lutikat leviävät pahasti monissa Suomen suurissa kaupungeissa. Tämä koskee todennäköisesti myös Vaasaa, vaikka tarkkoja tilastoja ei ole saatavilla.

Kun ihmiset puhuvat, että melkein kaikki tuntevat jonkun, jonka asunnossa tämä loinen on löydetty.

Ulkonäkö

Fyysiset ominaisuudet: Aikuiset luteet ovat pieniä, litteitä ja soikeita, noin 4-5

mm pitkiä. Ne ovat väriltään punertavanruskeita ja muuttuvat enemmän ja tummemmiksi ruokinnan jälkeen. Koko ja ulkonäkö ovat hyvin samanlaisia kuin omenansiemenet.

Nymfit ja munat: Nuoret luteit tai nymfit ovat pienempiä ja vaaleampia, kun taas munat ovat pieniä, valkoisia ja noin neulanpään kokoisia.

Miten saat luteita asuntoosi?

Yleiset lähteet: Luteet tuodaan koteihin pääasiassa käytettyjen huonekalujen, matkatavaroiden tai vaatteiden kautta. He voivat saada kyydin saastuneista paikoista, kuten hotelleista, julkisista liikennevälineistä tai jaetuista asuintiloista.

Sosiaaliset asetukset: Ne voivat levitä myös paikoissa, joissa ihmiset kokoontuvat, mikä tekee niistä huolen asuntoloissa, teattereissa ja muissa yhteisissä tiloissa.

Kuinka välttää luteita

Tarkastus: Tarkista asuintilasi säännöllisesti, erityisesti patjojen, sängynrunkojen ja huonekalujen ympärillä. Etsi merkkejä luteista, kuten tummia täpliä (ulostetta) tai irtoavia nahkoja.

Ennaltaehkäisevät toimenpiteet:

Käytä patjojen ja laatikkojousien suojapeitteitä.

Vältä matkatavaroiden sijoittamista vuoteisiin tai pehmustettuihin huonekaluihin hotelleissa.

Pese ja kuivaa vaatteet korkealla lämmöllä matkan jälkeen.

Siirtävätkö luteet sairauksia?

Yleensä vaaraton: Vaikka luteet voivat aiheuttaa ku-

uinaa ja epämukavuutta puremiensa vuoksi, niiden ei tiedetä välittävän sairauksia ihmisille. Raapimispuremat voivat kuitenkin johtaa sekundaarisiin infektioihin, mikä on pidettävä mielessä.

Kuinka hoitaa luteita

Tunnistaminen
Vahvasta tartunta: Jos epäilet luteita, ota näyte tunnistamista varten tai etsi muita merkkejä, kuten puremia, ulostetta tai veritahroja.

Hoitovaihtoehtoja

Ammattimainen tuhoaminen: Tuholaistorjunnan ammattilaisen palkkaaminen on usein tehokkain tapa poistaa lutikkatartunta. Heillä on pääsy erikoistuneisiin hoitoihin ja hyönteismyrkkyyhin.

Tee se itse: Menetelmät:

Pesu: Pese kaikki vuodevaatteet, vaatteet ja kankaat kuumassa vedessä ja kuivaa ne korkealla lämmöllä.

Imurointi: Imuroi säännöllisesti alueet, joihin luteet voivat piiloutua, mukaan lukien matot, raot ja huonekalut. Hävitä tyhjöpussi välittömästi.

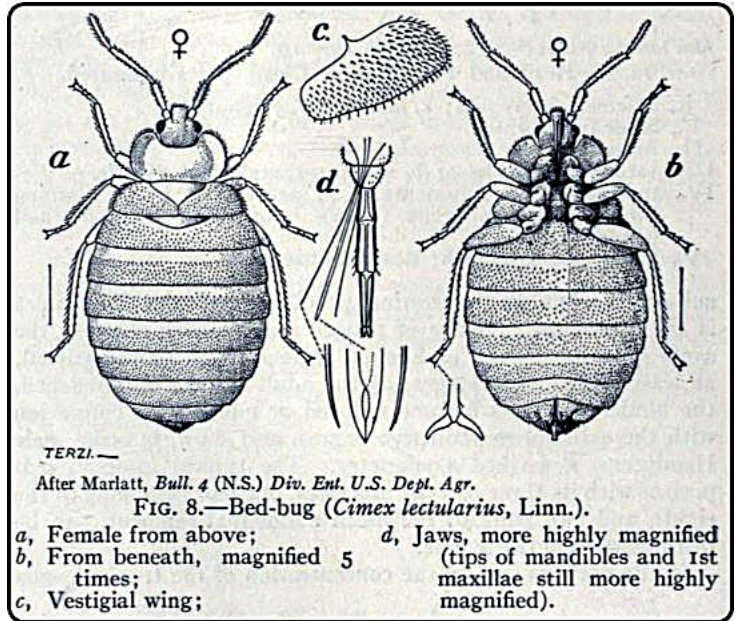
Höyrypuhdistus: Käytä höyrypuhdistimia saastuneiden alueiden hoitoon, koska lämpö voi tappaa luteita kaikissa elämänvaiheissa.

Jatkuva ennaltaehkäisy

Monitori: Hoidon jälkeen jatka kodin tarkastamista säännöllisesti lutikoiden varalta.

Johtopäätös

Vaikka luteet voivat olla inhottavia ja ärsyttäviä, ne eivät yleensä ole terveysvaara tautien leviämisen kannalta. Niiden käyttäytymisen, leviämisen ja tartuntojen tehokkaan hoidon ymmär-

Kuva luteista Encyclopædia Britannica:ssa 1911

Luteiden aiheuttamat puremajäljet

täminen voi auttaa sinua hallitsemaan tätä ei-toivottua tuholaista. Ryhtymällä ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin ja toimimalla nopeasti, jos epäilet tartuntaa, voit suojata kotisi näiltä joustavilta pieniltä otuksilta. Muista, että ajan tasalla pysyminen on paras puolustuksesi luteita vastaan!

Ja ei todellakaan ole syytä paniikkiin! Lutikat voidaan hoitaa, mutta asiantuntemusta tarvitaan!

Kuva 1: Wikimedia Commons. Content Providers(s): CDC/Harvard University, Dr. Gary Alpert; Dr. Harold Harlan; Richard Pollack. Photo Credit: Piotr Naskrecki Public domain

Kuva 2: <https://archive.org/details/encyclopaediabrit13chisrich/page/260/mode/1up?view=theater>

Kuva 3: Hermann Luyken, Creative Commons Zero, Public Domain Dedication

TAIDENÄYTTELY

Eero Järnefeltin näyttelyssä kiehtovat luonnon suuret ja pienet teemat. Näyttely avautuu Tikanojan taidekodissa 23 marraskuuta

Tikanojan taidekodissa nähdään 23 marraskuuta lähtien mestarillisen luonto- ja henkilökuvaajan, tunnetta ja totuutta etsineen Eero Järnefeltin (1863–1937) koko uraa käsitävä näyttely. Kokonaisuus esittelee kosmopoliitin kulttuuriperheen kasvatin mittavaa tuotantoa sekä taiteilijan merkitystä Suomen taiteelle sekä suomalaisuudelle. Monipuoliset luontokuvaukset saavat pohtimaan, onko taiteilijan 1800- ja 1900-luvuilla kuvaamaa luontoa enää olemassa.

Järnefelt pyrki tavoittamaan teoksiinsa olennaisen Eero Järnefeltin taide kumpuaa hänen sukunsa kiinnostavasta kulttuuri-taustasta, ja sitä leimaa olennaisten piirteiden tavoittaminen yhtä lailla luonnosta kuin ihmisistä. Taiteilija osasi kuvata aiheitaan yksityiskohtaisen tarkasti, herkän tunnelmallisesti ja juhlavan monumentaalisesti.

Näyttely valottaa Järnefeltin maisemia ja ihmiskäsityksen eri puolia. Se tuo tietoa myös Järnefeltin suvusta, hänen perheestään, opintomatkoista, koti-oloista Tuusu-

lanjärven Suvirannassa ja hänen taiteensa liittymisestä aikaan-sa suomalaisuusajattelun.

Järnefeltin maalaukset luonnosta ja maisemat Koliilta saavat pohtimaan, onko taiteilijan 1800- ja 1900-luvuilla kuvaamaa luontoa enää olemassa – ja mikä on suhteemme luontoon ja maisemiin tänä päivänä. Taiteilijan teok-sissa samanarvoisen kohtelun saavat niin komeat vaaramaiset kuin vesi-leinikin ja rentukan herkäät yksityiskohdat.

Järnefelt tunnetaan myös aikansa merkikihenkilöistä tekemistään muoto-kuvista. Mukana ovat esimerkiksi kiinnostavat muotokuvat toimittaja, toh-tori ja kansanedustaja Tekla Hultinista sekä vankien ja vähäosaisten aut-tamiseen elämänsä omistaneesta Mathilda Wredestä.

Näyttelyssä on myös lasten kanssa vieraileville suunniteltu reitti, joka herät-telee katsomaan teoksia ja keskustelemaan niistä lasten näkökulmasta.

Näyttelyn kuraattori on Ateneumin intendentti Timo Huusko. Suurin osa teok-sista on peräisin Kansallisgallerian kokoelmasta, mutta mukana on myös runsaasti lainoja muista museoista ja yksityiskokoelmista. Esillä on yli 200 teosta.

Näyttelyn yhteydessä suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi julkaistava näytte-lyluetelo tuo esiin uutta tietoa ja tutkimusta Järnefeltin suvusta, perhees-tä, matkoista ja hänen kotioloistaan Suvirannassa. Kirjan on toimittanut Ateneumin amanuenssi Hanne Selkokari ja sen kirjoittajia ovat Timo Huusko, Anna-Maria von Bonsdorff, Julia Donner, Teemu Keskisarja, Minna Maijala, Tutta Palin ja Hanne Selkokari.

Suvun vaikutus suomalaiseen kulttuuri-elämään oli valtava

Näyttelyssä voi tutustua myös Järnefeltiin perheeseen ja lähisukuun, joiden vaikutus 1800- ja 1900-lukujen vaihteen taiteeseen ja kulttuuriin oli valtava. Järnefeltin sisarukset, kriitik-ko Kasper, kirjailija Arvid, muusikko Armas sekä myöhemmin Jean Sibe-liuksen puolisona tunnettu Aino muistetaan paitsi kuvataiteen, kirjallisuuden ja musiikin tekijöinä, myös osana laajempaa kulttuuri-toimijoiden verkostoa.

Eero Järnefeltin isä Alexander Järnefelt otti suomalaiskansallisen liikkeen kehittämisen elämäntehtäväkseen. Äiti Elisabeth Järnefelt muistetaan erityisesti kirjallisesta salongistaan, jonka tunnetuin osallistuja oli Juhani Aho. (Ateneum.fi)

ATENEUM

Uusi näyttely:

Gothic Modern – Pimeydestä valoon

4 lokakuuta 2024 - 26 Tammikuuta 2025

Keskiajan ja renessanssin taide inspiroi modernisteja Ateneumin ”Gothic Modern” -näyttelyssä

Ateneumin taidemuseo avaa ovensa ainutlaatuiselle Gothic Modern – Pimeydestä valoon -näyttelylle, joka valottaa taidehistorian vähän tutkittua ilmiötä. 4. lokakuuta 2024 – 26. tammikuuta 2025 esillä oleva näyttely tuo esiin, kuinka keskiajan ja renessanssin taide tarjosi 1800- ja 1900-luvun taiteilijoille emotionaalisesti syvällistä materiaalia, jonka kautta he tutkivat elämän perimmäisiä kysymyksiä, kuten syntymää, kuolemaa, kärsimystä ja seksuaalisuutta.

Gothic Modern -näyttelyssä on esillä teoksia tunnetuilta taiteilijoilta, kuten Arnold Böcklin, Vincent van Gogh, Akseli Gallen-Kallela, Edvard Munch ja Helene Schjerfbeck, sekä vähemmän tunnetuilta taiteilijoilta, kuten Fritz Boehle ja Marianne Stokes. Näyttelyssä nähdään myös harvoin esillä olevia esineitä, kuten Akseli ja Mary Gallen-Kallelan yhdessä 1890-luvun lopulla valmistama nuot-

Lucas Cranach vanhempi: Lucretia (1530). Kansallisgalleria / Sinebrychoffin taidemuseo. Kuva: Kansallisgalleria / Hannu Aaltonen.

Helene Schjerfbeck: John Chambers, kopio Hans Holbein nuoremman mukaan (1894). Kansallisgalleria / Ateneumin taidemuseo, valtion kopiokokoelma. Kuva: Kansallisgalleria / Aleks Talve.

Hugo Simberg: Kuoleman puutarha (1896). Kansallisgalleria / Ateneumin taidemuseo. Kuva: Kansallisgalleria /

tikaappi. Tämä osoittaa, kuinka keskiajan taide inspiroi taiteilijoita paitsi maalauksissa myös huonekaluissa ja veistoksissa.

Vuonna 2018 käynnistetty kansainvälinen yhteistyöprojekti on syntynyt yhteistyössä Norjan Nasjonalmuseetin ja Wienin Albertina-museon kanssa. Ateneum toimii näyttelyn ensimmäisenä esityspaikkana, jonka jälkeen näyttely matkaa Norjan ja Itävallan arvostettuihin museoihin, missä sen ku-

raattoreina toimivat muun muassa Vibeke Waallan Hansen ja Cynthia Osiecki.

Näyttelyn keskiössä on ajatus siitä, että moderni taide ei aina suuntautunut tulevaisuuteen vaan otti usein vaikutteita menneisyydestä. Ensimmäisen maailmansodan jälkeisessä maailmassa taiteilijat löysivät tarttumapintaa keskiajan ja pohjoisen renessanssin taiteen synkistä ja introspektiivisistä teemoista. Nämä ajanjaksot tarjosivat keinoja kuvata

yhteisöllisyyttä, traumaa ja ihmisen yhteyttä luontoon, heijastellen laajempia yhteiskunnallisia pohdintoja.

Näyttelyn yhteydessä julkaistava laaja näyttelyluettelo on saatavilla englanniksi, norjaksi ja suomeksi. Sen esseet tarjoavat syvällisen katsauksen siihen, kuinka keskiajan vaikutteet muovasivat modernia taidetta ja tuovat uutta näkökulmaa taidehistoriaan. Näin Gothic Modern -näyttely tarjoaa kiehtovan ja ajankohtai-

sen elämyksen kaikille eurooppalaisen taiteen kehityksestä kiinnostuneille.

Ateneumin yhteistyö kansainvälisten instituutioiden kanssa uudistaa modernin taiteen käsitystä ja korostaa sen ajankohtauutta myös nyky-yhteiskunnassa. Näyttely käsittelee elämän suuria kysymyksiä, kuten menetystä, traumaa ja identiteettiä, ja kytkeytyy näin tiiviisti teemoihin, joiden kanssa ihmiset kamppailevat edelleen tänä päivänä.

TEKOÄLY-RADIO

Suomen ensimmäinen tekoälyllä tuotettu radiokanava vuoden vanha

Suomen tekoälyradio aloitti toimintansa keskiviikkona 29. marraskuuta 2023 nettiradiona. Bauer Media tekee merkittävän harppauksen äänimarkkinoilla lanseeraamalla Pohjoismaiden ensimmäisen radiokanavan, jonka sisältö on täysin tekoälyn tuottamaa. Tämä innovaatio yhdistää teknologian ja viihteen ja vahvistaa Bauer Median asemaa äänibisneksen edelläkävijänä.

”Olemme innoissamme ja ylpeitä tuodessamme markkinoille Pohjoismaiden ensimmäisen Tekoälyradion. Tämä on mielenkiintoinen virstanpylväs radiomaailmassa ja osoitus sitoutumisestamme tuoda uutta ja innovatiivista sisältöä kuulijoillemme myös jatkossa”, kertoo Bauer Median toimitusjohtaja Sami Tenkanen.

Tekoälyradion ensivaiheessa sisältö koostuu seuraavista ominaisuuksista:

Äänituotannot, jotka on tuotettu tekoälyn avustuksella

Valtakunnallisesti merkittävät tekoälyn tuottamat liikennetiedotteet

Valtakunnalliset tekoälyn tuottamat säävaroitukset huonon kelin varalta

Viihdeuutiset, jotka luetaan tekoälyn avulla Voice.fi viihdepalvelusta.

Tekoälyradioon suunnitellaan jatkuvasti uusia ominaisuuksia, jotta se pysyy kiinnostavana ja relevanttina kuulijoilleen. Myös mainostajat huomioidaan innovatiivisten audiomainosratkaisujen avulla.

Tekoälyn luoma kuva tekoäly-radiokanavasta

”Tämä lanseeraus edustaa Bauer Median sitoutumista innovaatioon ja uusimman teknologian hyödyntämiseen radioliiketoiminnan kehittämisessä. Tulemme jatkamaan kehitystyötä aktiivisesti myös lanseerauksen jälkeen tarjotaksemme kuulijoille entistä henkilökohtaisempia ja räätälöidymiä kokemuksia radiomaailmassa”, ker-

too projektista vastaava Head of Innovation, Sini Kervinen.

Tekoälyradio laajenee myös FM-taajuuksille. Helsingissä kanava kuuluu taajuudella 102,0 MHz ja Kangasalla taajuudella 101,6 MHz 8. huhtikuuta asti. Verkossa kanavaa voi kuunnella osoitteessa: <https://radioplay.fi/tekoalyradio/>

AI

Algoritmien merkitys journalistikassa

Journalismi sai alkunsa Suomessa 1800-luvun puolivälissä. Tuolloin oli olemassa kaksi massamedian muotoa: lehdistö ja saarnatuolista annetut ilmoitukset. Sosiaalinen media tarkoitti kylän osuuskaupassa tavattuja tuttavuuksia. Ja niin se jatkui sata vuotta. Lapsuudessani meillä oli kaksi massamedian muotoa Pörtömässä: Vasabladet ja radio. Sitten televisio saapui 1950-luvun lopulla. Kaikkina näinä vuosikymmeninä tieto kulki lähettäjältä vastaanottajalle, keskuksesta periferiaan.

Mutta sitten tulivat tietokoneet ja niiden mukana algoritmit, ja kaikki muuttui. Viimeisten kahden vuosikymmenen aikana algoritmit ovat tulleet mukaan jokaiseen journalistiseen prosessiin (Karlsson, Michael, 2019). Ovatko algoritmit hyviä vai pahoja?

Modernina digitaalisena aikana algoritmit ovat nousseet merkityksessä ja erityisesti viime vuosikymmeninä niistä on tullut ratkaisevia siinä, miten kulutamme tietoa. Sosiaalisesta mediasta uutisaluksiin ja viihteen sivustoihin algoritmit vaikuttavat valintoihimme ja määrittävät sen sisällön, johon altistumme. Kysymys nousee siitä, ovatko algoritmit ottamassa vallan massamediassa ja määräävätkö ne nyt, mitä luemme, kuuntelemme ja katsomme televisiosta.

Algoritmit ovat matemaattisia kaavoja ja ohjeita, jotka on ohjelmoitu suorittamaan tiettyjä teh-

viä. Massamediassa niitä käytetään räätälöimään sisältöä ja sovittamaan se kunkin yksilöllisen käyttäjän mukaan heidän aiemman käyttäytymisensä ja mieltymystensä perusteella. Tämä henkilökohtainen lähestymistapa on sekä etuja että haittoja.

Toisaalta algoritmit mahdollistavat henkilökohtaisen ja räätälöidyn kokemuksen käyttäjille. Saamme suosituksia, jotka vastaavat kiinnostuksen kohteitamme, mikä voi johtaa tehokkaampaan ja nautittavampaan käyttäjäkokemukseen. Toisaalta tämä järjestelmä voi luoda suodatin-kuplia, joissa käyttäjät altistuvat vain sellaiselle tiedolle ja näkemyksille, jotka jo ovat linjassa heidän omiensa kanssa. Jos emme esimerkiksi internetin selaillessamme koskaan etsi tietoa ilmastonmuutoksesta, meille ei tarjota tällaista tietoa Facebookissa tai Instagramissa. Meille ei koskaan tarjota kirjaa, joka voisi herättää kiinnostuksemme ilmastonmuutokseen. Tämä voi luoda vääristyneen käsityksen todellisuudesta ja vähentää mahdollisuutta monipuoliseen tietoon. Se, että algoritmit määräävät, mitä näemme Facebookissa tai muissa sosiaalisissa medioissa, on esimerkki tästä suodatin-kuplasta. Viestit ja uutiset priorisoidaan sen perusteella, mitä algoritmit uskovat meidän tykkävän, kommentoivan tai jakavan.

Globaali journalismi voi yhdis-

tää maailman eri kulttuureja. Se voi luoda eettisen suhteen mediakuluttajien ja kärsivien uhrien välille toisella puolella maapalloa, ja tämä voi synnyttää sitoutumista ihmisiin hädässä (Berglez, Peter, 2019). Mutta algoritmi ”joka tietää, ettei tämä lukija ole kiinnostunut kärsivistä ihmisistä” voi tehokkaasti sabotoida globaalin journalismin ja lot tavoitteet.

Tämä toimii yksilötasolla, mutta se toimii myös suurille väestöryhmille. Jos kymmenet tuhannet verkkolehden lukijat eivät lue ensimmäisellä sivulla olevaa uutista, esimerkiksi ilmastonmuutoksesta, tämä uutinen muutetaan lyhyeksi huomautukseksi lehden sisällä. Ja etusivulle siirretään uutinen tunnetun poliitikon mokasta, johon monet lukijat ovat klikanneet. Se, mikä uutinen on tärkeämpää meille kaikille, ei merkitse paljon. Ei enää ole uutisen arvo, joka määrittelee sen, julkaistaanko ja miten se julkaistaan. Mikä katsotaan julkaisukelpoiseksi, on se, mitä lukijat jakavat ja vuorovaikuttavat, ja päinvastoin (Andersson Schwarz, 2019). Vuorovaikutus on keskeinen sana tässä yhteydessä; se ei ole enää ”lähettäjä-vastaanottaja” -malli, joka pätee; tieto leviää verkostossa, jonka muodostavat toimitukset, toimittajat ja lukijat, jotka tekevät yhteistyötä kehittyneiden algoritmien avulla. Mutta kaikki lukijat eivät voi osallistua tähän prosessiin; lukijan on saatava ”pääsy teknisiin, kulttuurisiin ja diskursiivisiin resursseihin, joita tarvitaan” (Andersson Schwarz, 2019, s. 411).

Tekoälyn yritys visualisoida algoritmeja

Toinen näkökohta algoritmien vaikutuksesta on niiden luojia ympäröivä anonymiteetti. Digitaalisen virtamme hallitsevat algoritmit ovat yleensä monimutkaisten työryhmien ja yritysten tulosta, eikä aina ole selvää, miten nämä algoritmit on ohjelmoitu tai mitä harkintoja niiden kehittämisessä tehdään. Tämä herättää kysymyksen mahdollisesta piilotetusta agendasta, joka on sisäänrakennettu algoritmeihin. Algoritmit tuotetaan aina tiettyjen tarkoitusten pohjalta, ja niiden ohjelmointi tehdään ei-journalistien toimesta, mikä luo epävarmuutta puhtaasti journalistisista arvoista tässä työssä (Karlsson, Michael, 2019). Saattaa

olla huolta siitä, että algoritmeja voidaan käyttää muokkaamaan ja vaikuttamaan yleisen mielipiteen muodostumiseen. Koska algoritmit määrittävät, mitä priorisoidaan ja näkyy, on olemassa riski, että niitä voidaan käyttää tiettyjen näkökulmien tai agendojen edistämiseen muiden kustannuksella.

Useimmat algoritmit luodaan parantamaan käyttäjäkokemusta ja optimoimaan yrityksen tavoitteita, jotka ovat pääasiassa tulovirtojen tuottaminen. Koska monimediatit Facebook ja Google ovat parhaita mainostulojen ja sivutoliikenteen imemisessä, tämä voi heikentää laadukasta journalismia

(Andersson Schwarz, 2019).

Algoritmien käytön ymmärtäminen ja valvonta on siten ratkaisevan tärkeää terveen tiedonvälitysympäristön varmistamiseksi. Avoimuus algoritmien toiminnasta ja tarkoituksesta on välttämätöntä varmistaaksemme, etteivät niitä käytetä väärin. Keskustelu algoritmien vallasta massamediassa on tärkeä keskustelu tasapainottaakseen personoinnin etuja ja välttääkseen vääristyneitä suodatin-kuplia, jotka rajoittavat näkemystämme maailmasta. Algoritmien vaikutuksen kriittinen tarkastelu massamediaan on olennaista avoimen ja monipuolisen tiedonvälitysympäristön ylläpitämiseksi, joka edistää demokraattisia arvoja. Tämä kriittinen tarkastelu loistaa kuitenkin vielä poissaolollaan. On korkea aika, että aloitamme keskustelun algoritmien roolista nykyaikaisessa journalismissa!

Lähteet:

Andersson Schwarz, Jonas. (2019). Journalismien rooli uudessa mediaympäristössä. Teoksessa: Karlsson, Michael & Strömbäck, Jesper (Toim.). Journalismien tutkimuksen käsikirja. Studentlitteratur, s. 407–420.

Berglez, Peter. (2019). Maailmanlaajuinen journalismi. Teoksessa: Karlsson, Michael & Strömbäck, Jesper (Toim.). Journalismien tutkimuksen käsikirja. Studentlitteratur, s. 433–443.

Karlsson, Michael. (2019). Journalismien algoritmisaatio. Teoksessa: Karlsson, Michael & Strömbäck, Jesper (Toim.). Journalismien tutkimuksen käsikirja. Studentlitteratur, s. 421–431.

Hans Björknäs

Ruotsin kansanterveysvirasto: Suositukset tasapainoisesta näyttöajasta lasten keskuudessa

Kun digitaalisesta mediasta tulee yhä kiinteämpi osa lasten ja nuorten elämää, Ruotsin kansanterveysvirasto on antanut uusia suosituksia näyttöjen tasapainoisen käytön edistämiseksi.

Viimeisimpien hallituksen puolesta kehitettyjen ohjeiden mukaan alle 2-vuotiaiden lasten tulisi välttää digitaalista mediaa kokonaan, kun taas vanhempia lapsia kehoitetaan rajoittamaan näyttöaikaansa priorisoimaan tärkeitä elämän osa-alueita, kuten liikuntaa, unta ja sosiaalisia suhteita.

Suosituksia

Ruotsin kansanterveysviraston suosituksissa määrätään enintään 1–3 tunnin ruutu-aika päivässä lapsen iästä riippuen. Erityisiä ohjeita ovat:

2–5-vuotiaat lapset:

Enintään 1 tunti ruutu-aikaa päivässä.

Lapset 6–12 vuotta: Enintään 1–2 tuntia ruutu-aikaa päivässä.

13–18-vuotiaat nuoret: Ruutu-aikaa enintään 2–3 tuntia päivässä.

Lisäksi suositellaan, että näyttöjä ei käytetä ennen nukkumaanmenoa ja että matkapuhelimet ja tabletit jätetään makuuhuoneen ulkopuolelle yön ajaksi. Tämän tarkoituksena on suojella lasten unta ja luoda terveellisempi ympäristö palautumiselle.

Lapsen hoito ja yhteistyö

Ruotsin kansanterveysviraston virkaatekevä pääjohtaja Olivia Wigzell korostaa näiden ohjeiden merkitystä sekä vanhempien että lasten tukena. Hän sanoo: «Toivomme, että se edistää parempaa tasapainoa, ehkäisee ongelmakäyttöä ja auttaa perheiden arjessa.»

On tärkeää, että vanhemmat valvovat aktiivisesti, mihin sisältöön lapset osallistuvat ja keskustelevat toiminnastaan digitaalisessa mediasa. Ohjeet kannustavat myös vanhempia pohtimaan omia näyttötottumuksiaan, koska ne vaikuttavat myös heidän lastensa käyttäytymiseen ja tottumuksiin.

Tietämyksen ja tutkimuksen tila

Ruotsin kansanterveysviraston ja Ruotsin mediaviraston kesäkuussa esittelemässä raportissa korostetaan liiallisen näytön käytön kielteisiä seurauksia. Tutkimukset osoittavat, että digitaalisen median runsas käyttö voi johtaa ongelmiin, kuten huononpuuneeen, masennusoireisiin ja tyytymättömyyteen omaan kehoon. Monet lapset ja nuoret itse vahvistavat, että he juuttuvat usein ruutuihinsa tärkeiden toimintojen, kuten unen, ihmissuhteiden ja liikunnan, kustannuksella.

Ruotsin kansanterveys-

viraston lääkäri ja tutkija Helena Frielingsdorf lisää: «Monilla nuorilla on sekä myönteisiä että kielteisiä kokemuksia digitaalisesta mediasta ja he ovat huolissaan siitä, miten niiden käyttö vaikuttaa heihin. Suositustemme avulla toivomme voivamme auttaa heitä muuttamaan tapojaan.»

Näillä uusilla suosituksilla Ruotsin kansanterveysvirasto asettaa selkeät puitteet sille, miten lasten ja nuorten tulisi hallita ruutu-aikaansa. Edistämällä tasapainoa ja tietoisuutta digitaalisesta mediasta voimme auttaa luomaan terveellisemmän kasvatuksen tuleville sukupolville. Se on yhteinen ponnistus, jossa sekä vanhempien, lasten että yhteiskunnan on työskenneltävä yhdessä varmistamiseksi, että näytön käyttö ei vaikuta muihin elämän tärkeisiin osa-alueisiin.

HISTORIA

Sanomalehtilehdistö 1800-luvun puolivälissä Suomessa

Jotta sanomalehti voidaan julkaista, monien ehtojen on täytyttävä. Ainakin osan väestöstä on oltava lukutaitoisia. Paperia on oltava saatavilla ja painotaloja on oltava. Tietty sananvapaus on myös edellytys.

Lukutaito oli Suomessa melko yleistä jo 1600-luvulla, mutta lukutaito lienee melko teoreettinen käsite. Kirkko edellytti, että miehet ja naiset osasivat lukea, jotta he voisivat mennä naimisiin, mikä vuoksi motivaatio oppia lukemaan oli suuri. Mutta kouluja ei ollut paljon, ja suurelle yleisölle lukutaito rajoittui siihen, että hän pystyi kirjoittamaan laulukirjan säkeen hitaasti ja vaivalloisesti. Luettavaa ei muuten ollut paljon ennen 1800-luvun alkua. Virsikirja, Raamattu ja katekismus löytyivät monista varakaista kodeista, mutta ei mitään muuta.

Mutta Suomessa oli myös eliittiä, joka osasi lukea. Eliitti koostui koulutetuista ihmisistä, papeista, lääkäreistä, virkamiehistä, upseereista ja yleensä myös heidän puolisoistaan. Voidaan arvioida, että tähän kulttuuriseen ja lukutaitoiseen eliittiin kuului Suomessa noin 30 000 ihmistä. Valitettavasti osa eliitistä menetti lukutaitonsa vanhuudessa, koska silmäairauksiin ei ollut parannuskeinoja, eikä myöskään silmälaseja.

Johannes Gutenberg keksi kirjapainon 1440-luvulla. Seuraavina vuosikymmeninä moniin Euroopan maihin perustettiin kirjapainoja. Sanomalehtiä muistuttavia painettuja teoksia alkoi ilmestyä monissa Euroopan kaupungeissa 1600-luvun alussa.

Ensimmäiset kirjapainot perustettiin Ruotsiin (johon Suomi kuului) jo 1480-luvulla. Mutta Ruotsissa asiat olivat hitaita, aina 1600-luvulle asti siellä oli vain yksi kirjapaino. Ruotsin ensimmäinen sanomalehti, *Ordinarie Post-Tijdender*, alkoi ilmestyä vuonna 1645. Lähes 100 vuoden ajan tämä oli ainoa sanomalehti Ruotsissa.

Suomessa ensimmäiset kirjapainot perustettiin Turkuun vuonna 1642, Viipurin vuonna 1689 ja Vaasaan vuonna 1776. 1900-luvun alkupuoliskolla kaikki

Suomen tärkeät kaupungit saivat kirjapainon. Kehittyneet ”suurnopeuspainokoneet” tulivat maahan 1840-luvulla, ensimmäiset Vaasaan vuonna 1847.

Jotta painotalo toimisi, tarvitaan paperia. 1800-luvun puoliväliin asti paperia valmistettiin käsin käyttäen raaka-aineena rättejä. Vaeltavat rätтикаuppiat keräsivät käytettyjä tekstiilejä. Kaikki kuitenkin muuttui, kun Tampereen paperitehdas aloitti paperin teollisen tuotannon selluloosasta raaka-aineena.

Suomen ensimmäinen sanomalehti, *Tidningar Utgifne Af ett Sällskap i Turku*, alkoi ilmestyä 15.1. 1771. Nimi oli pitkä ja epäkäytännöllinen, ja se muutettiin pian Turun sanomalehdiksi. Vuoteen 1809 asti tämä oli Suomen ainoa sanomalehti.

19. vuosisadan ensimmäisellä puoliskolla sanomalehtilehdistö kehittyi nopeasti. Vuonna 1866 julkaistiin 20 päivälehteä, joista 4 ilmestyi 6 päivää viikossa. Vuonna 1868 ruotsinkielisiä sanomalehtiä oli 9 ja suomenkielisiä 8. Jälkimmäisistä 7 sanomalehteä julkaistiin vain kerran viikossa.

”Suuren” sanomalehden levikki voisi olla 2000. Mutta suurin osa sanomalehdistä oli pieniä, levikki voisi liikkua noin 200 - 500. Mainostulot jäivät vähäisiksi, eikä tilausmaksu mennyt pitkälle. Useimmilla sanomalehdillä oli vain yksi toimittaja, ja tämä oli joskus osa-aikaisista. Ei todellakaan ollut helppoa löytää materiaalia kaikkien 4 sivun täyttämiseksi - ja siksi sanomalehdet kopioivat toisiaan, joskus niin, että melkein kaikki sanomalehden uutiset kopioitiin muista sanomalehdistä.

Tärkeimmät ruotsinkieliset sanomalehdet vuonna 1868

Suomen virallinen lehti, viranomaisen virallinen elin, aloitti julkaisemisen vuonna 1820. Vuonna 1831 lehti alkoi ilmestyä 6 päivänä viikossa ja oli silloin Suomen ensimmäinen oikea päivälehti. Kuten useissa muissakin sanomalehdissä, FAT sisälsi ”sarjoja”, yleensä ulko-

Tämä 1800-luvun alun käsipainokone on ollut kirjapainossa Vanhassa Vaasassa. On todennäköistä, että Vasabladetin edeltäjä, sanomalehti Ilmarinen, painettiin tällä painokoneella. Kun Vaasa paloi vuonna 1852, painokone putosi lattian läpi kellariin ja mursi kaikki 4 jalkaa, mutta painokone voitiin korjata ja käyttää tämänkin jälkeen. Kirjapaino on nyt Kirjapainomuseossa Stundarsissa, lähellä Vaasa.

maisia käännettyjä historiallisia romaaneneja, ja niiden voidaan sanoa olevan tuon ajan ”saippuaopperoita”, mikä varmasti lisäsi sanomalehtien suosiota, koska harrastuksesta oli pulaa. Suomen virallisen lehden levikki oli noin 1500.

Helsingin *Dagblad* oli Suomen suurin päivälehti parin vuosikymmenen ajan. Sanomalehti perustettiin vuonna 1861. Vuonna 1863 sanomalehden levikki oli jo 1500 ja suurin levikki vuonna 1884 oli 4250. Lehden viimeinen numero ilmestyi 31.12.1888, minkä jälkeen Helsingin-lehti lakkasi ilmestymästä, ja syy lienee lähinnä taloudellinen.

Hufvudstadsbladetin ensimmäinen numero ilmestyi 5. joulukuuta 1864 ja lehti ilmestyy tunnetulla tavalla tästä lähtien. Vuonna 1868 sanomalehdellä oli 1750 tilaajaa.

Maamiehen Ystävä julkaisi 17.8.1844 Suomen kartan. Monille tuon ajan lukijoille tämä oli luultavasti ensimmäinen kartta, jonka he olivat koskaan nähneet.

Turku Underrättelser on vuonna 1824 perustettu vanhin edelleen ilmestyvä päivälehti.

Myös Wasabladetin julkaisu jatkuu. Sanomalehti aloitti toimintansa vuonna 1856.

Kaikki nämä lehdet digitoidaan Kansalliskirjaston portaaliin.

Sanomalehdet olivat pieniä

1840-luvulla sanomalehdet olivat kooltaan pieniä, pienimpiä. Esimerkiksi Oulun Wiikkosanomat painettiin A5-kokoa pienemmässä koossa. Vähitellen sanomalehdet kasvoivat - luultavasti siksi, että painokoneet mahdollistivat tämän. Helsingin Sanoma- ja Suometar-lehtien formaatti oli samanlainen kuin nykyisten iltapäivälehtien.

Sivumäärä oli tyyppillinen ja lähes aina 4. Pieni muoto ja muutamat sivut saattavat ajatella, että näissä sanomalehdissä

ei ollut paljon luettavaa. Mutta se ei ollut totta. Lehdissä ei ollut tilaa vieviä otsikoita eikä kuvia, joten näillä neljällä sivulla oli todennäköisesti paljon tekstiä. Sarakkeiden määrä riippui sivun koosta, mutta neljä saraketta oli todennäköisesti tyyppillisiä 1860-luvulla.

Ennakkosensuuri

Sanomalehdet on näytettävä sensuurille 2 tuntia ennen julkaisua. Tämä oli niin, että sanomalehteen ei sisällytetty sopimatonta materiaalia, kuten hallitsijoiden tai keisarillisen perheen kritiikkiä.

31. toukokuuta 1867 annetun lehdistöasetuksen kolme tärkeää kappaletta kuuluvat seuraavasti:

§ 31. Sisältää painotuotteita: yllytys maanpetokseen, kapinaan; riennaavat tai epäkunnioittavat huomautukset keisarista, keisarinnasta, Thronin seuraajasta tai muusta keisa-

rillisen talon, säätyjen, kenraalikuvernöörin tai senaatin jäsenestä; valheidet tai väärin huhujen levittäminen, mikä voi johtaa yleisön hämmentävään ja harhaanjohtavaan luonteeseen; vääristellä tai vääristellä, tulkita tai esittää epäasianmukaisesti moitteita maan hallintoviranomaisten toimista tai niiden aikomuksista; loukkaavat tai loukkaavat lausunnot ja tiedot julkisista asioista Imperiumissa; loukkaavia ja ristiriitaisia lausuntoja, jotka on suunnattu ulkovalloille, sekä loukkauksia vieraiden valtioiden hallitsijoita ja heidän lähettäjiään vastaan maan hallituksen palveluksessa; valtionsalaisuuksien levittäminen kansallisessa turvallisuudessa sekä yleisesti vaarallinen yhteiskunnalle sekä moraali ja säädyllisyys loukkaavat esitykset; Oikeusasiamies keskeyttää painotuotteiden julkaisemisen toistaiseksi ja ilmoittaa asiasta viipymättä lehdistöasiain lautakunnalle uusien nimitysten osalta.

§ 33. Käsitellessään 31 artiklaa koskevia kysymyksiä oikeusasiamiehen ja valtuuston olisi otettava huomioon paitsi kunkin sanamuodosta ilmenevän kirjeen merkitys ja asiayhteys myös siinä olevat viittaukset henkilöihin ja olosuhteisiin, vaikka niitä ei nimenomaisesti mainitakaan, vaan ainoastaan verhotulla mutta helposti tunnistettavalla tavalla.

§ 34. Kirjanpainajat ovat velvollisia tuhannen markan sakolla lähettämään niistä kaksi kappaletta oikeusasiamiehelle ennen kirjapainon kirjeen toimitamista. Aikakauslehdet on lähetettävä vähintään kaksi tuntia ennen jakelua, samoin kuin esite, jolla tarkoitetaan alle kolmen arkin, kahdentoista tunnin painettua julkaisua ja suuremman niteen kirjoitusta neljätöistä päivää ennen toimitusta.

Utisia levottomuuksista tai niitä koskevista vaatimuksista ei juuri koskaan julkaistu hädän vuosina. Mutta silloin tällöin sensuuri jätti artikkelin väliin, kuten tässä Hufvudstadsbladetissa 7.12.1867 julkaistussa ilmoituksessa:

”Oulusta kirjoitettu O. W. S. marraskuun 30. päivänä: Työväenluokka on alkanut tuntea hälyttäviä huhuja. Se on yhtä totta kuin sota rikkaita vastaan, jos työtä ei anneta. On itsestään selvää, että kauppiat ovat ensisijaisesti näiden uhkien kohteena. Ja on varmasti totta, että kaupungissa on tuskin edes niiden sato-

Sanomalehden toimittajan kaksi tärkeää työkalua menneisyydessä - puhelin ja kirjoituskone. Puhelin ja kirjoituskone sijaitsevat Painomuseossa Stundarsissa, lähellä Vaasaa. Puhelimet yleistyivät todennäköisesti vasta vuosikymmeniä nälkävuosien jälkeen.

jen työläisten nimissä, sekä perheellisiä että perheettömiä, joita kaupungista löytyy, puhumattakaan lukemattomista, jotka virtaavat maalta, mutta — O. W. S. varoittaa pahoista teoista, jotka eivät voi tehdä muuta kuin aiheuttaa kurjuutta niille, jotka ryhtyvät sellaisiin toimiin.”

Päivälehdin tekeminen 1860-luvulla

Seuraava Helsingin Dagbladissa 12.1.1867 julkaistu melko humoristinen kertomus siitä, millaista oli tehdä päivälehteä 1860-luvulla, on lukemisen arvoinen:

Onko kukaan todella ymmärtänyt, miten suuri koneisto on pantava liikkeelle ja miten outo koneisto, joka koostuu mitä erilaisimmista henkilöistä ja asioista, on pantava liikkeelle, ennen kuin suuri päivälehti on valmis kolportöörien jaettavaksi?

Oletteko ajatelleet sitä, väsymättömät lukijat, kun avaatte ovenne aamulla ja otatte hengellisen aamuruokanne matolta tai otatte sen turvallisemmasta piilopaikasta laatikossa ”kirjeitä ja sanomalehtiä varten” ja nautitte sitten sen hyvin sekoitetuista elementeistä yhdessä teidän kanssanne, kuten toivon, ”sekoittumattoman” mokkanne kanssa; kun käy pääartikkelin läpi kriittisellä silmällä nähdäkseen, onko lehden ulkomaisilla poliitikoilla sama ”oikeutettu” pelko kuin sinulla, että Helsingin ruutiräjähdyksellä vaikuttaa tuntuvasti ikkunalaasin hintaan ulkomaisilla markkinoilla:

kun höyrysluuppi Ettanin osaomistajana luet, että vene syö kaksi kertaa enemmän hiiltä kuin se tuo; tai kun esteettinen katseesi kirkastuu, kun luet kritiikkiä ”Eldsönin miehestä”; Tai kun sydämesi lyö myötätuntoisesti, kun luet kauheasta onnettomuudesta tai vastavasta?

Oletko sinä, armollisin kaikista lukijoista, ajatellut tätä, kun kuumeisella nopeudella ja murskaavalla halveksunnalla Espanjan tai Preussin maapäivien tapahtumia, ”kanavien liikennetuloja” ja ”laivaluetteloa” kohtaan olet syöksynyt alas kellariin nähdäksesi, mitä tien pää Theobald otti, kun hän viimeisessä numerossa oli juuri kiipeämässä pomminkestävään torniin keskiyön hämärässä hämärässä sokea lyhty suussaan? Kuka näytti rivin helmiäisvalkoisia hampaita ja pistoolin jokaisessa pienessä aristokraattisessa, mutta voimakkaasti rakennetussa kädessä?

Ovatko kaikki vuosisadan lukemattomat sanomalehtiä ahmivat yksilöt jakkaralla istuvasta valtiomiehestä torilla kahvirouvaan ajatelleet tätä?

Uskallamme vastata rohkeasti ei; Ja ellet ole nähnyt sitä itse, et voi saada todellista käsitystä sanomalehden mukana tulevasta työstä, ennen kuin se on edessäsi lopullisessa muodossaan.

On parasta käydä toimituksessa klo 17. Koneisto on täydessä vauhdissa, koska lehden henkilökunta on varmasti tavannut paljon ihmisiä, osittain saadakseen aikaan sen, mitä he jaetun

työjärjestyksen mukaan ovat tuottaneet aamun aikana, ja osittain viimeistelläkseen sen, mitä tilaajat ottavat seuraavana aamuna keskusteluihinsa toimistoissa, kahvipöydässä tai konditorioissa. Oikolukija on jo paikallaan ja valmistele työtään.

Tekijä, setterien päällikkö, jota vihityt kutsuvat kauhealla nimellä ”Vaihtaja” - nimi, joka melkein saa ajattelemaan portaita ja pyöriä - katsoo päätoimittajaan ja kysyy: Voiko ensimmäiselle artikkelille olla käsikirjoitusta?

Hän saa myöntävän vastauksen ja luovuttaa pari ”valikkoa”, jotka ovat jo pöydällä hänelle.

”Ruokalista”, hyvä herra, on aivan erilainen kuin tämä maukas luettelo, joka majataloissa alkaa ”ostereilla” ja päättyy ”punajuureen ja suolakurkkuun”. Se voi ärsyttää kaikkea paitsi kitalaita, ja joskus se sisältää niin kovaksi sulaavia variksen jalkoja, että aivosi, rakas lukija, voivat helposti alkaa kärsiä siitä ruoansulatushäiriöistä. Valikot ovat niitä kapeita paperiliuskoja, joihin kynä usein ryntää suurella kiireellä ja jotka nopeuden vuoksi saavat hengellisen sisältönsä vain toiselta puolelta. Kun koko henkilökunta on hyvin jaetun työn jälkeen liiketoiminnassaan, melko kohtelias määrä tällaisia valikoita lentää heidän käsistään.

Artikkelien ja ilmoitusten lisäksi ”vaihtaja” saa yleensä pari ”yleisöä” ostettavaksi, eli osan lähetetyistä esseistä, jotka sisältyvät yhteisen otsikon alle.

Hän menee nyt hetken kuluttua pois saaliinsa kuormittamana.

Nyt tulee posti ja sen mukana pakkaus kirjeitä ja sanomalehtiä. Ulkoasiain-toimittaja ”ahmi” kiireesti niiden sisäl-lön, merenkulku- ja kauppatoimittaja selaa kaikkien maailman laivojen pitkiä luetteloita viipyäkseen hetken laivan nimessä, joka tuntuu hänestä tutulta — hänen on osattava Suomen laivakalenteri ulkoa niin pitkälle kuin mahdollista — ja merkitsee nyt, millä merellä sen lippu on sittemmin näkynyt. Kolman-neksi tartut punaiseen kynään ja mer-kitset saapuneet lehdet marginaaleihin ja siirrä ne sitten kyltymättömälle la-dontahenkilöstölle.

Kirjeet rikotaan, luetaan ja se, mitä on heti käytettävä, siirretään asiapojan käsiin, joka liikkuu kuin ikiliikkuja toi-miston ja kirjapainon välillä; Toinen osa kirjeestä oli tarkoitus siirtää sivuun seu-raavaan päivään, toiset vaelsivat jälleen suoraan roskakoriin.

Kaiken tämän aikana ihmiset tulevat ja menevät lakkaamatta. Yksi henkilö kiinnittää jonkin verran huomiota, toi-nen pyytää ”tönäisyä”, kolmas haluaa vain viettää aikaa toimistossa, kunnes riittää, että hän menee johonkin seu-raan.

On kirjoittamista, puhumista, melua – ja koko juttu on kääritty tupakansavuun. Vielä kerran kääre työntää päänsä sisään:

”Mikä on tilanne tänään?” kysyy pää-toimittaja.

- Kuusitoista saraketta tekstiä ja kuusi saraketta mainoksia! (ja niitä on kaik-kiaan 20!) hän sanoo surullisella ilmeel-lä, mikä viittaa siihen: Anteeksi!

”Sitten poistamme joitain ”julkisia”, esimerkiksi Miss Reformia koskevan.

”Eikö se mene ollenkaan sisään?”

”Ei, sen on odotettava seuraavaan nu-meroon. Äidit voisivat olla äitejä päivän pidempään.

Lopulta työ yrityksessä on ohi. Kello tikittää puoli kymmeneen asti ja esikun-tajoukko lähtevät yksi toisensa jälkeen.

Vain oikolukija seisoo uskollisesti työ-pöytänsä ääressä, jota ympäröivät pape-rinauhat, joihin vedokset on piirretty. Hän julistaa ääneen lukemansa; Ilman taukoa sanojen virtaus virtaa eteen-päin, kunnes hän pysähtyy lauseeseen, jonka jopa oikolukija näyttää liian voi-makkaalta. Sitten jotain suoraan seiiniä pitkin on hiipinyt sisään. Hän hymyilee

ja korjaa, se on hänen ainoa ilonsa. J:n, joka niin kiivaasti hyökkää oikolukijaa vastaan, koska kirje on ylösalaisin, J:n pitäisi ymmärtää, kuinka raskas työ hänellä on, seisoa ja korjata joka päivä klo 19–3 ja 4 aamulla. Hänen on niin hel-po sulkea silmänsä yhdeltä tai kahdelta virheeltä. Mutta J ei sulkenut silmiään omaltaan.

Jos teemme lyhyen vierailun tulostimen toimistoon, löydämme latojat töissä kastiensa edessä. Ei napsahtaa tai vinkua. Ahkerat kädet kulkevat lakkaamatta erityisten osastojen välillä, joissa tyyli jakautuvat, ja kirjoitukset luovutetaan siten vähitellen kirjain kirjaimelta ”alusten” pitkiin riveihin. Joten he seisovat ahkerassa työssään koko yön, aamuun asti, kun heidän työnsä on valmis, ja kun kääntäjä pysyy yksin, murtautua raon viimeiseen osaan ja ”säättää” rautarunkoa, jossa kumpikin puoli on kehystetty. Nyt hänelläkin on rauha, kun viimeinen tutkiva silmäys puhemiehistöön on omistettu valmiille sivulle. Kello on nyt 4 yöllä.

Mutta älä usko, että painotalon elämä päättyy. Kun tulostimet lähtivät liik-keelle, kirjanpainaja ja hänen kätyrin-sä tulevat sisään ovesta. He ovat naut-tineet lyhyestä levosta ja kokoontuvat nyt huolehtimaan lehdestä edelleen. Valmistaudut, paperi asetetaan riviin, muotit otetaan sisään ja pian puristin käynnistetään. Onnekas, jos voit käyt-tää sitä höyrykoneella; Päinvastaisessa tapauksessa käytetään myös muutamia miehiä, joiden kuolleet silmät ja kovet-tuneet piirteet viittaavat siihen, että he edustavat tässä vain ”ihmisen voimaa”.

Ahne kone syötetään jatkuvasti puh-tailla paperiarkeilla, jotka muodollisen tutustumisen jälkeen teloihin ja muot-teihin näkyvät valmiina sanomalehtinä. Se menee vähitellen, kunnes painos ilmaistaan.

Kello lyö kuusi aamulla, ja nyt siipi-jalkainen viesti lähetettiin lehdistöasia-miehelle, jonka on määrä saada lehti tuntia ennen jakelun alkua.

Samalla kuulee kovan, nuorekkaan äänen reipasta ja vilkasta melua. Kolporlaattijoiden joukko kerääntyy vas-taanottamaan normaalin qvantum-sanomalehden kopion. Poikien sormet juoksevat jatkuvasti sanomalehden taskun yli, eikä ole kulunut montakaan minuuttia, ennen kuin flinter on taittanut – toisin sanoen taittanut – lehtiään,

työntänyt ne sivussa olevaan laukkuun-sa ja on valmis lähtemään päivän vaival-loiselle kävelyllä, joka on joskus melko hankala. Mutta kärsivällisyyden testi on edelleen nuorelle mielelle. Kello ei ole lyönyt seitsemää, ja ennen sitä kukaan ei saa mennä ulos. Lehdistolakia on noudatettava tiukasti.

Mutta kohtalokas hetki on vihdoim koittanut, ja nyt se on lähtenyt reipas-ta vauhtia ja laulavalla ilolla, seuraten marssireittiä, jonka kaikki ovat asetta-neet. Kävely kulkee katua ylös ja alas ka-tua ympäri kaupunkia, poika osuu kol-manteen kerrokseen ja taas alas, sitten taas kaksi kerrosta portaita ylös seura-vaan taloon, sitten alas kellariin ja niin edelleen loputtomasti. Alhaalla kella-riissa ihmiset ovat jo ylhäällä, ja siksi he saavat paperinsa kunnolla, mutta yksi, kaksi ja kolme kerrosta portaita ylös, missä ei ole erityistä laatikkoa kirjeille ja sanomalehdille, paperi asetetaan lat-tialle, samalla kun rengaskone otetaan käyttöön, ja siellä usein tapahtuu, että omistajalta puuttuu aamuläksynsä; Hän valittaa toimistoon, ja sitten syytetään kolportööriä, vaikka todellisuudessa köyhä voi olla puhdas kuin lumi. Sillä huolimatta siitä halvasta hinnasta, jolla nykyään voi pitää sanomalehteä, ei ole harvoja henkilöitä, jotka pitävät parem-pana halvempaa tapaa »tilata lattia», toisin sanoen lainata rappukäytävään asetettua lehteä, joskus viereistä taloa varten. Tällainen teollisuus on jo järjes-telmällisesti kouluttanut itseään. Kyllä, vaikka varotoimia noudatettaisiin, että sanomalehti sijoitetaan oviaukkoon, ei voida olla varma. Joku oppipoika on aloittanut jännittävän novellin sarjassa, hän haluaa jatko-osan, ja vain halusta lukea hän tekee laittoman teon työntä-mällä lehden ulos oviaukosta kepillä. Näiden lisätilaajien kunniaksi voidaan kuitenkin sanoa, että he joskus palaut-tavat sivun oikealle paikalleen, kun he ovat tutustuneet sisältöön.

Mutta kun lehti on kunnolla laskeu-tunut oveen, se tekee ensin kierroksen palvelijan, kamaripalvelijan ja keittiövä-en käsien kautta, kunnes se lopulta jou-tuu herrasväen käsiin.

Eemu Myntti, värikäs vaasalainen taiteilija

Eemil Aleksander “Eemu” Myntti (27. marraskuuta 1890 Vaasa – 29. elokuuta 1943 Helsinki) oli merkittävä suomalainen ekspressionistinen taiteilija, jonka taidetta leimasi erityisesti voimakas ja elävä värien käyttö.

Hänen teoksissaan väri ei ollut vain visuaalinen elementti, vaan se toimi itseilmaisun välineenä, joka välitti tunne- ja sielunmaailmoja. Myntin tapa käsitellä värejä oli rohkea ja ennakkoluuloton, mikä teki hänestä oman aikansa poikkeuksellisen värien mestarin.

Eemu Myntti syntyi vauraaseen perheeseen, jossa isä Juho Myntti toimi tehtailijana. Hänen varhaiset vuotensa eivät kuitenkaan olleet aivan suoraviivaisia. Myntti jätti koulun kesken reputettuaan ylioppilaskirjoituksissa, ja vuonna 1910 hän teki rohkean päätöksen omistautua taiteelle. Hän opiskeli aluksi Arthur Heickellin johdolla, mutta pian tie vei hänet taiteen mekkaan, Pariisiin, jossa hän syntyi kubismiin. Matka toteutui kauppaneuvos Frithiof Tikanojan tukemana, ja tämä jakso oli käännteentekevä Myntin taiteilijanuralla.

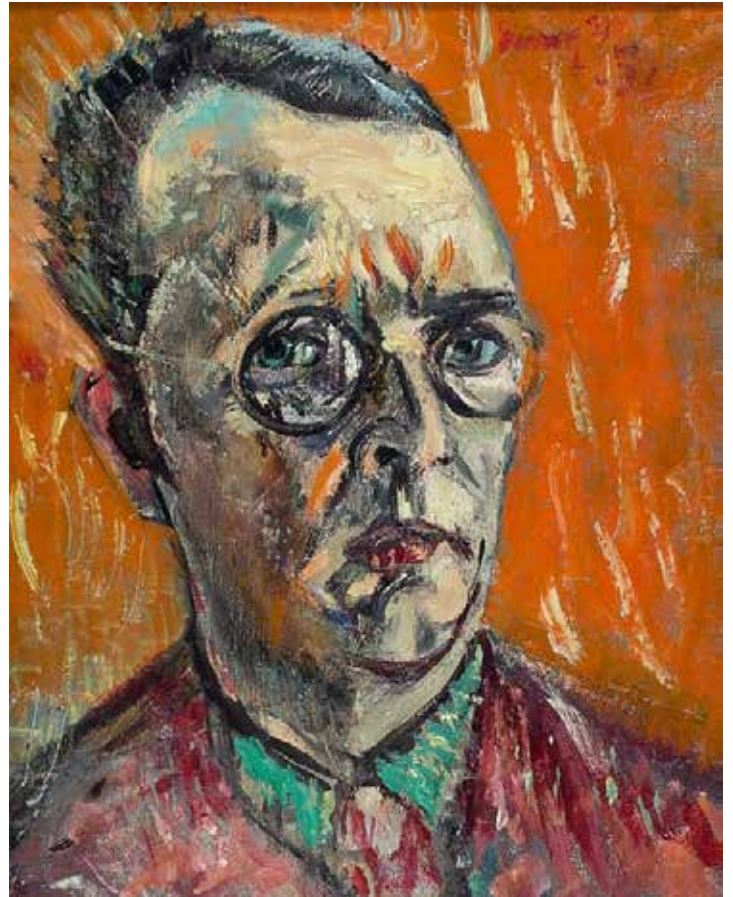
Vaikka Myntti sai vaikutteita ranskalaisilta mestareilta, kuten Cézannelta ja van Goghilta, hän muovasi niistä oman ainutlaatuisen tyylinsä. Hänen taiteessaan näkyi Cézannen tarkkuus ja van Goghin värikylläisyys, mutta Myntti toi teoksiinsa myös oman syvällisen ja symbolisen näkemyksensä. Varhaisempien mestarien, kuten Giotton, ihanteet olivat hänelle tärkeitä, ja tämä ilmeni hänen töissään pyrkimyksenä korkeatasoiseen taiteelliseen ilmaisuun.

1920-luku oli Myntin taiteel-

lisen uran huippukautta. Hän kuului kulttuuripiireihin ja oli läheisessä yhteydessä Tulenkantajat-ryhmän kirjailijoihin ja runoilijoihin. Näiden taiteilijaystävien seurassa hän löysi inspiraatiota ja jaetun intohimon luovaan ilmaisuun. Vaikka Myntti vietti suurimman osan urastaan erillään kotimaan taiteilijakollegoista, hänellä oli kuitenkin yhteyksiä sekä suomalaisiin että ulkomaalaisiin taiteilijoihin, mikä rikastutti hänen taiteellista maailmaansa.

Myntin teoksia esiteltiin ensimmäistä kertaa vuonna 1916, ja hänen maalaustapansa kehittyi erityisesti muotokuvamaalauksen saralla. Hänen miesten muotokuvansa olivat vahvoja, lähes veistoksellisia, joissa jokainen piirre oli tarkasti mietitty ja samalla sielullinen. Naismuotokuvat sen sijaan yhdistivät runollista symboliikkaa ja maalaustaiteellista luovuutta, mikä teki niistä erityisen kiehtovia.

Myntin töissä värit herättivät aina voimakkaita tunteita. Hän käytti sekä öljy- että vesivärejä taitavasti, ja hänen teoksensa olivat monipuolisia niin aihepiiriltään kuin tekniikaltaan. Erittäin Lapin kirkkaat ja raikkaat värit saivat häneltä uudenlaisen

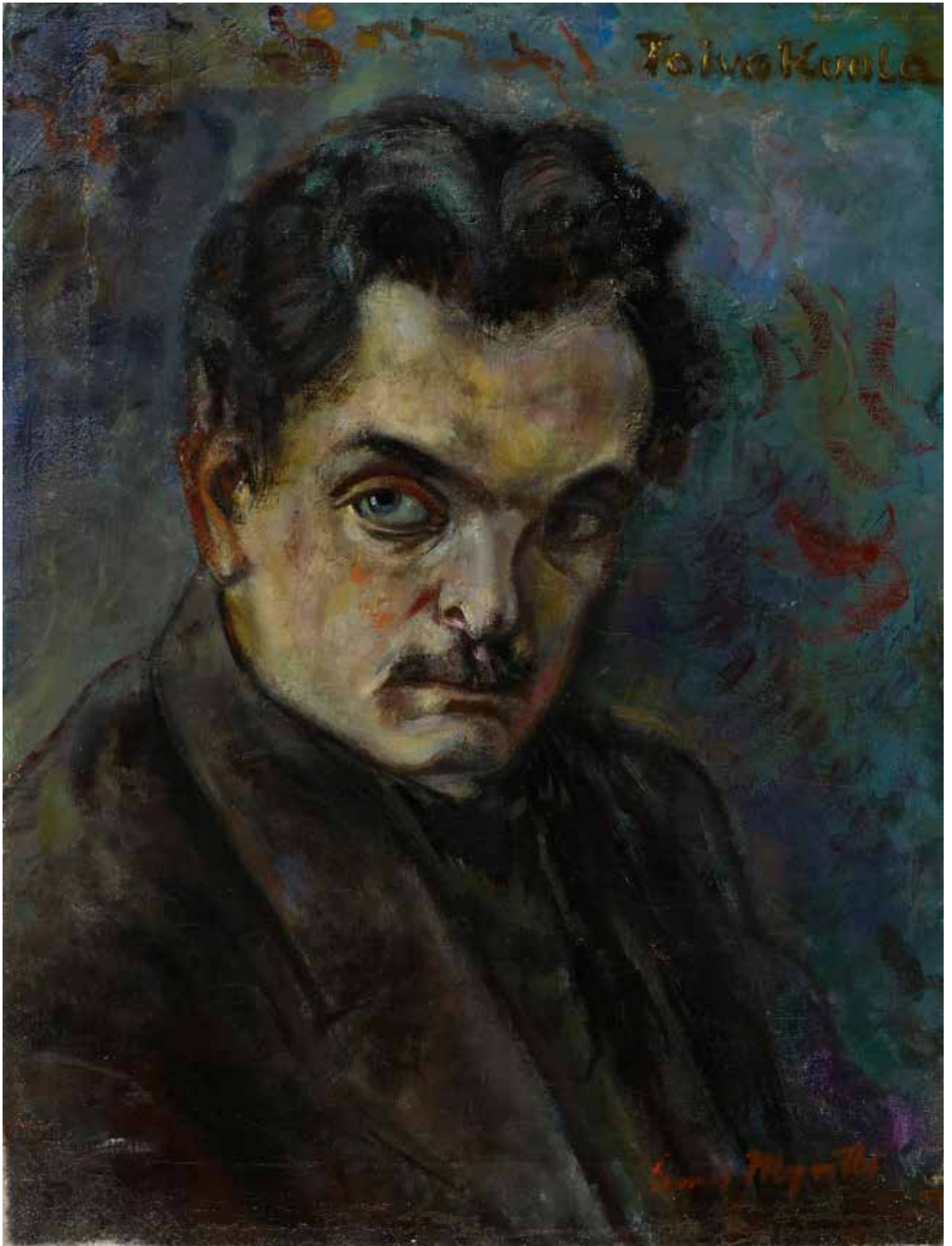

Emmu Myntti, omakuva 1931

ilmaisun, joka heijasteli hänen Eemu Myntti jätti lähtemättö- omaa syvää yhteyttään luontoon män jäljen suomalaisen taiteen ja väreihin. Myntin maalaukset kentälle. Hänen rohkea, värikäs eivät vain esittäneet aiheitaan, ja sielukas tapansa käsitellä väriä vaan ne toivat katsojalle jotain tekee hänestä taiteilijan, jonka uutta, raikasta ja elinvoimaista – teokset ovat edelleen ajankohtai- kuin alppiaurinko, joka valaisee sia ja puhuttelevia. ja virkistää.

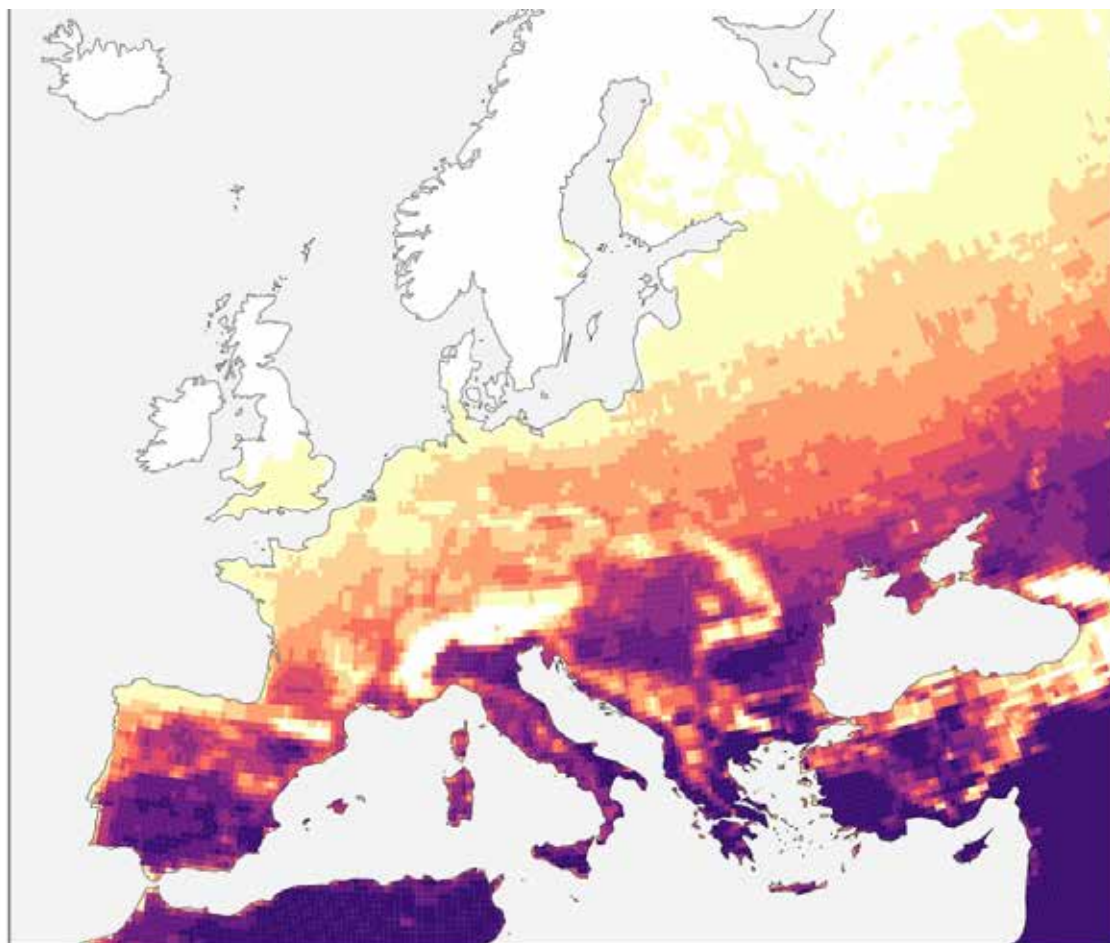
Maija, 1938

Toivo Kuulan muotokuva. 1937
Kuvat: Kansallisgalleria

ILMASTONMUUTOS

Euroopan kuumiin kesä koskaan

Number of days

Data: ERA5-HEAT Universal Thermal Climate Index (UTCI)

PROGRAMME OF
THE EUROPEAN UNION

Number of days with strong heat stress during summer 2024, defined as a daily maximum Universal Thermal Climate Index (UTCI), or feels-like temperature, exceeding 32°C. Data: ERA5-HEAT. Credit: C3S/ECMWF

Kesä 2024 oli virallisesti Euroopan historian kuumiin, Copernicus Climate Change Service -palvelun mukaan. Vaikka osissa Eurooppaa oli viileämpää, erityisesti luoteessa, kaakkois-Eurooppa ja Pohjois-Fennoskandia kohtasivat ennätysellisiä helteitä.

Kaakkois-Eurooppa kärsi erityisesti, sillä siellä oli jopa 60 % enemmän ”lämpimiä päiviä” kuin keskimäärin. Tällä alueella koettiin myös ”voimakasta lämpöstressiä”, kun päivittäinen mak-

simi ”tuntuma-lämpötila” saavutti vähintään 32 °C noin kahden kolmasosan kesäajasta. Tämä merkitsee ennätysellisiä 66 päivää äärimmäistä kuumuutta.

Myös Välimeren pintavesi lämpeni ennätysellisesti elokuussa, ylittäen heinäkuussa 2023 asetetut ennätykset.

Vaikka suurimmassa osassa Eurooppaa oli keskimääräistä vähemmän sateisia päiviä, erityisesti kaakossa, muut alueet,

kuten Yhdistyneen Kuningaskunnan pohjoisosat, Fennoskandia ja Baltian maat, kokivat huomattavasti enemmän sateisia päiviä kuin keskimäärin.

Euroopan joet kärsivät myös äärimmäisistä sääoloista. 35 % Euroopan joista oli huomattavasti tai poikkeuksellisesti alhaisia, erityisesti kaakossa, kun taas suurelta osalta Keski-Eurooppaa nähtiin poikkeuksellisen korkeita keskimääräisiä jokivirtauksia vuodenaajaksi.

Copernicus Climate Change Service varoittaa, että nämä äärimmäiset sääilmiöt todennäköisesti lisääntyvät ja voimistuvat ilmastomuutoksen vuoksi. On tärkeää sopeutua ja varautua lämpenevän planeetan vaikutuksiin.

TERVEYS

Hammastulehdus aiheuttaa aivohalvauksen nuorilla, kertoo suomalaistutkimus

Suojaa aivoveritulppaa vastaan!

Uusi suomalaistutkimus on yhdistänyt parodontiitin, vakavan iensairauden muodon, nuorten aikuisten lisääntyneeseen aivohalvausriskiin. Tutkimukseksi, joka on julkaistu Journal of dental research -lehdessä, havaittiin, että 18–49-vuotiaat, joilla oli parodontiitti, kärsivät huomattavasti todennäköisemmin kryptogeenisestä iskeemisestä aivohalvauksesta (CIS), eräänlaisesta aivohalvauksesta, jonka syytä ei tunneta.

Tutkimuksessa havaittiin myös yhteys viimeaikaisten invasiivisten hammashoitotoimenpiteiden ja lisääntyneen aivohalvauksen riskin välillä, erityisesti ihmisillä, joilla on sydänvika, jota kutsutaan patentoiduksi foramen ovale (PFO).

Tutkijat uskovat, että parodontiitin aiheuttamalla tulehduksella voi olla merkitystä verihyytymien kehittämisessä, mikä voi johtaa aivohalvaukseen. Lisäksi hammaslääketieteelliset toimenpiteet voivat tuoda bakteereja verenkiertoon, mikä voi lisätä aivohalvauksen riskiä herkillä henkilöillä.

Tutkimuksessa korostetaan hyvän suun terveyden merkitystä erityisesti nuorille. Säännölliset hammaslääkäristykset ja asianmukainen suuhygienia voivat auttaa ehkäisemään parodontiittia ja siihen liittyviä terveysriskejä.

Uusi lupaava Alzheimer-lääke tulossa Suomeen ensi vuonna?

Alzheimerin tauti on tuhoisa sairaus, joka vie vähitellen muistin ja ajattelukyvyyn. Vaikka täydellistä parantavaa lääkettä ei vielä ole, on horisontissa kuitenkin valoa tunnelin päässä.

Yhdysvaltain lääkeviranomainen FDA on hyväksynyt uuden Alzheimer-lääkkeen, Lecanemabin, hoidon aloittamiseen varhaisessa taudin vaiheessa. Lecanemab on Alzheimerin tautia sairastavien ongelmiin lääke, joka poistaa aivoista beeta-amyloidiksi kutsuttua ja plakkia. Nämä plakit ovat olleet yhteydessä Alzheimerin taudin kehittymiseen. Vaikka lääkkeen ei ole vielä todettu pidentävän potilaiden elinikää tai parantavan tautia, on se osoittanut lupaavia tuloksia hidastamalla taudin etenemistä. Kliinisissä tutkimuksissa Lecanemab on osoittanut vähentävän aivojen amyloidiplakkia merkittävästi.

Tämä on tärkeä edistysaskel, sillä aiemmat tutkimukset ovat viitanneet siihen, että amyloidiplakit

ovat keskeinen tekijä Alzheimerin taudin patologiassa. Vaikka Lecanemab on lupaava lääke, on tärkeää muistaa, että se ei ole vielä yleisesti saatavilla. Lääkkeen turvallisuutta ja tehokkuutta on vielä tutkittava laajemmin. Lisäksi sen hinta voi olla aluksi korkea, mikä voi rajoittaa sen saatavuutta. Suomessa Lecanemabin odotetaan mahdollisesti saapuvan ensi vuonna, mikäli lääkeviranomainen Fimea hyväksyy sen. Lääkkeen käyttöönotto tulee kuitenkin vaatimaan huolellisen arvioinnin ja selkeän potilasvalinnan. On tärkeää korostaa, että Alzheimerin taudin tutkimus on jatkuva ja uusia hoitokeinoja kehitetään koko ajan. Lecanemab on yksi lupaavista vaihtoehdoista, mutta se ei ole vielä ratkaisu kaikkiin Alzheimerin tautia sairastavien ongelmiin.

Lopullisesti Alzheimerin taudin voittamiseksi tarvitaan lisää tutkimusta ja kehitystä. On kuitenkin toivossyt, että tulevaisuudessa on mahdollisuus tehokkaampiin hoitoihin ja jopa taudin ehkäisyyn.

PS:

Ei tulekaan!

Euroopan lääkevirasto ei ole hyväksynyt tätä lääkettä Euroopan markkinoille.

RUSSIAN WAR AGAINST UKRAINE

The Plan for Victory Has Been Presented to America, and We Have Explained Every Single Point – Address by the President

I wish you good health, fellow Ukrainians!

Today I had a meeting with Donald Trump. Very productive and detailed meeting. I am very grateful. And in general, it was a busy, long, extremely important week in America.

As we planned, we are going home today, after all necessary negotiations. And all the negotiations were exactly as Ukraine needed them to be.

The Plan for Victory has been presented to America, and we have explained every single point. Now we will work at the level of our teams to fill every step and every our deci-

sion. Strong positions for Ukraine will lead to peace sooner. All the key issues for Ukraine are on our partners' table, and everything is being considered. Long-range capabilities, the defense package, sanctions against Russia, steps on Russian assets. We have managed to work on all topics. We are preparing for a meeting in Germany within the Ramstein framework – it is a format, where we will follow the content of the Plan for Victory points together with our partners. I thank President Biden for the invitation.

Yesterday in Washington, the President and I went over all the key things, all key decisions. I am grateful for the willingness to imple-

ment exactly this way for Ukraine to prevail. I am grateful for the unprecedented military package and the relevant decisions – a large package, of almost \$8 billion; it will support our warriors and all our people, in particular, there are good things for air defense before winter. There were meetings in the U.S. Congress – full support. Both parties, both houses. I am grateful to all the Senators, all the members of the House of Representatives for the discussions, for the friendly advice and for the questions that really allow us to achieve results, our common strength and peace through strength.

As we intended from the beginning, the Plan for Victory was presented to both presidential candidates. A meeting with Vice President Kamala Harris yesterday – a long conversation, and today with Donald Trump – a conversation that lasted almost an hour. It is important for Ukraine that America has a direct understanding of Ukraine. And it absolutely does. This Russian war must be stopped, and it must be stopped with fairness, so that no aggressor will ever do what Russia is doing.

We also have new agreements on reconstruction – G7+, more than 30 countries have joined, and the European Union. This is analogous to our security framework, there was a G7 Declaration on Security, and based on it we have made security agreements – 26 of them already – they strengthen us while we are not yet in NATO. And now there will be bilateral documents with countries on reconstruction, on clear steps for each country.

And the most important – the front. We have done everything in our power, in Ukraine's power, to strengthen ourselves to the maximum. And now, together with our partners, we need to ensure exactly the right things that will bring us closer to a just peace. Russia must lose this war. Ukraine must prevail. These are the real foundations of shared security. Peace through

strength.

I thank everyone who helps us!

Glory to Ukraine!

License: Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International. The use of any materials posted on the website is permitted provided you link to www.president.gov.ua regardless of full or partial use of materials.

RUSSIA

Russia Threatens Uzbekistan with War

A Russian-speaking boy was assaulted by his teacher in Tashkent, the capital of Uzbekistan. This incident is deeply unfortunate and should never happen. The teacher in question is reportedly suspended from duty. However, Russia's response to the situation is alarming. A high-ranking Russian official has stated that Russia may take measures similar to those it employed in Ukraine if a Russian child is harmed in such a way. In essence, Russia is threatening war.

While any person, including Russian speakers, who suffers abuse should see the perpetrator punished, the idea that Russia would initiate a war over such an incident is beyond reason.

And Elena Vyalge, president of an Skiing Federation, suggest that London should be bombed. - That sports would promote peace may be true, but apparently does not apply in Russia.

RUSSIAN WAR AGAINST UKRAINE - DOCUMENTS

TASS a few days before the Russian invasion into Ukraine

TASS 20 Feb 2022, 22:56

Russia not invading Ukraine and has no such plans – Russian ambassador to US

The leadership of our country has repeatedly declared and continues to declare its readiness to continue solving outstanding problems through diplomacy, Anatoly Antonov said

Federation, the United States, or any other country is no exception. Russian troops are on our sovereign territory. We don't threaten anyone. Why do other countries try to dictate to us where can we deploy our troops and how many. I would like to emphasize once again that this is our own territory. Can one even imagine that Russia will demand the U.S. not to deploy its troops in Alaska or Florida? I am sure that such a requirement would be unacceptable for the United States.," he said.

WASHINGTON, February 20. /TASS/. Russia has no plans of any "invasion" of Ukraine and is not implementing it now, Russian Ambassador to the United States Anatoly Antonov said in an interview with CBS.

"There are no such plans," he said.

"The leadership of our country has repeatedly declared and continues to declare its readiness to continue solving outstanding problems through diplomacy. <...> Every state has the right to protect its territory and borders. The Russian

The interview was aired on CBS on Sunday. The transcript released later demonstrated that the TV company has abridged Antonov's answers. The interview was not aired live.

The West and Kiev have recently been echoing allegations about Russia's potential invasion of Ukraine. Kremlin Spokesman Dmitry Peskov castigated these claims as "empty and un-

We don't threaten anyone.

founded", serving as a ploy to escalate tensions

Ukraine would have serious consequences.

Peskov pointed out that Russia did not pose any threat whatsoever to anyone.

Peskov pointed out that Russia did not pose any threat whatsoever to anyone. However, Peskov did not rule out the possibility of provocations aimed at justifying such claims and warned that attempts to use military force to resolve the crisis in southeastern

=====
Comment:

"Peskov warned that attempts to use military force to resolve the crisis in southeastern Ukraine would have serious consequences."

Yes. He was perfectly right. It did have serious consequences. Above all for Russia.

Image: Lexica.art

RUSSIAN WAR AGAINST UKRAINE - DOCUMENTS

Parts of Putin's speech on February 24, 2022, the day when Russia attacked Ukraina

"It is not our plan to occupy the Ukrainian territory. We do not intend to impose anything on anyone by force"

I consider it necessary today to speak again about the tragic events in Donbass and the key aspects of ensuring the security of Russia.

I will begin with what I said in my address on February 21, 2022. I spoke about our biggest concerns and worries, and about the fundamental threats which irresponsible Western politicians created for Russia consistently, rudely and unceremoniously from year to year. I am referring to the eastward expansion of NATO, which is moving its military infrastructure ever closer to the Russian border.

It is a fact that over the past 30 years we have been patiently trying to come to an agreement with the leading NATO countries regarding the principles of equal and indivisible security in Europe. In response to our proposals, we invariably faced either cynical deception and lies or attempts at pressure and blackmail, while the North Atlantic alliance continued to expand despite our protests and concerns. Its military machine is moving and, as I said, is approaching our very border.

In December 2021, we made yet another attempt to reach agreement with the United States and its allies on the principles of European security and NATO's non-expansion. Our efforts were in vain. The United States has not changed its position. It does not believe it necessary to agree with Russia on a matter that is critical for us. The United States is pursuing its own objectives, while neglecting our interests.

In 1940 and early 1941 the Soviet Union went to great lengths to prevent war

Of course, this situation begs a question: what next, what are we to expect? If history is any guide, we know that in 1940 and early 1941 the Soviet Union went to great lengths to prevent war or at least delay its outbreak. To this end, the USSR sought not to provoke the potential aggressor until the very end by refraining or postponing the most urgent and obvious preparations it had to make to defend itself from an imminent attack. When it finally acted, it was too late.

As a result, the country was not prepared to counter the invasion by Nazi Germany, which attacked our Motherland on June 22, 1941, without declaring war. The country stopped the enemy and went on to defeat it, but this came at a tremendous cost. The attempt to appease the aggressor ahead of the Great Patriotic War proved to be a mistake which came at a high cost for our people. In the first months after the hostilities broke out, we lost vast territories of strategic importance, as well as millions of lives. We will not make this mistake the second time. We have no right to do so.

We had to stop that atrocity, that genocide of the millions of people

As I said in my previous address, you cannot look without compassion at what is happening there. It became impossible to tolerate it. We had to stop that atrocity, that genocide of the millions of people who live there and who pinned their hopes on Russia, on all of us. It is their aspirations, the feelings and pain of these people that were the main motivating force behind our decision to recognise the independence of the Donbass people's republics.

In this context, in accordance with Article 51 (Chapter VII) of the UN Charter, with permission of Russia's Federation Council, and in execution of the treaties of friendship and mutual assistance with the Donetsk People's Republic and the Lugansk People's Republic, ratified by the Federal Assembly on February 22, I made a decision to carry out a special military operation.

To protect people who, for eight years now, have been facing humiliation and genocide

The purpose of this operation is to protect people who, for eight years now, have been facing humiliation and genocide perpetrated by the Kiev regime. To this end, we will seek to demilitarise and denazify Ukraine, as well as bring to trial those who perpetrated numerous bloody crimes against civilians, including against citizens of the Russian Federation.

It is not our plan to occupy the Ukrainian territory

It is not our plan to occupy the Ukrainian territory. We do not intend to impose anything on anyone by force.

We will seek to demilitarize

and denazify Ukraine

To this end, we will seek to demilitarize and denazify Ukraine, as well as bring to trial those who perpetrated numerous bloody crimes against civilians, including against citizens of the Russian Federation.

I would also like to address the military personnel of the Ukrainian Armed Forces.

Comrade officers,

I urge you to refuse to carry out their criminal orders. I urge you to immediately lay down arms and go home. I will explain what this means: the military personnel of the Ukrainian army who do this will be able to freely leave the zone of hostilities and return to their families.

I want to emphasise again that all responsibility for the possible bloodshed will lie fully and wholly with the ruling Ukrainian regime.

Russia will respond immediately, and the consequences will be such as you have never seen in your entire history

I would now like to say something very important for those who may be tempted to interfere in these developments from the outside. No matter who tries to stand in our way or all the more so create threats for our country and our people, they must know that Russia will respond immediately, and the consequences will be such as you have never seen in your entire history. No matter how the events unfold, we are ready. All the necessary decisions in this regard have been taken. I hope that my words will be heard.

RUSSIAN WAR AGAINST UKRAINE - DOCUMENTS

The advance of Russia and the new world

Here are parts of an article published by Ria Novosti (a Russian news agency surely never publishing anything without Kreml's permission") on February 26, 2022, two days after the start of the Russian military operation in Ukraine.

Two days after the start of the war - and Ria Novosti is declaring the victory over Ukraine. "Now this problem is gone - Ukraine has returned to Russia."

This article is also proof that the goal of Russia's war of aggression was to conquer all of Ukraine, incorporate it into Russia, and recreate the former Soviet Union. "Russia is restoring its unity - the tragedy of 1991, this terrible catastrophe of our history, its unnatural dislocation, has been overcome."

"Russia is returning."

"A new world is being born before our eyes. Russia's military operation in Ukraine has opened a new era - in three dimensions at once. And of course, in the fourth, domestic Russian one. Here a new period begins both in ideology and in the very model of our socio-economic system - but this is worth discussing separately a little later.

Russia is restoring its unity - the tragedy of 1991, this terrible catastrophe of our history, its unnatural dislocation, has been overcome. Yes, at a great cost, yes, through the tragic events of a de facto civil war, because now brothers, divided by their belonging to the Russian and Ukrainian armies, are still shooting at each other - but Ukraine as anti-Russia will no longer exist. Russia is restoring its historical completeness, gathering the Russian world, the Russian people together - in all its totality of Great Russians, Belarusians and Little Russians. If we had refused this, had allowed the temporary division to become entrenched for centuries, then we would not only have betrayed the memory of our ancestors, but would also have been cursed by our descendants - for allowing the disintegration of the Russian land.

Vladimir Putin has taken upon himself - without a drop of ex-

aggeration - historical responsibility, deciding not to leave the solution of the Ukrainian question to future generations.

After all, the need to solve it would always remain the main problem for Russia - for two key reasons. And the issue of national security, that is, the creation of an anti-Russia and an outpost for the West to put pressure on us from Ukraine, is only the second most important of them.

The first would always remain the complex of a divided people, the complex of national humiliation - when the Russian house first lost part of its foundation (Kyiv), and then was forced to come to terms with the existence of two states, not one, but two peoples. That is, either to renounce its history, agreeing with the crazy versions that "only Ukraine is the real Rus'", or helplessly gnash its teeth, remembering the times when "we lost Ukraine". Returning Ukraine, that is, turning it back to Russia, would be more and more difficult with each decade - the recoding, de-Russification of Russians and setting Little Russians-Ukrainians against Russians would gain momentum. And in the case of the consolidation of complete geopolitical and military control

of the West over Ukraine, its return to Russia would beco-

me completely impossible - it would be necessary to fight for it with the Atlantic bloc.

Now this problem is gone - Ukraine has returned to Russia. This does not mean that its statehood will be liquidated, but it will be restructured, re-established and returned to its natural state of being part of the Russian world. Within what borders, in what form will the union with Russia be secured (through the CSTO and the Eurasian Union or the Union State of Russia and Belarus)? This will be decided after the period in the history of Ukraine as anti-Russia is put to rest. In any case, the period of the split of the Russian people is ending.

And here begins the second dimension of the coming new era - it concerns relations between Russia and the West. Not even Russia, but the Russian world, that is, three states, Russia, Belarus and Ukraine, acting in geopolitical terms as a single whole. These relations have entered a new stage - the West sees Russia returning to its historical borders in Europe. And it loudly resents this, although deep down it must admit to itself that it could not have been otherwise.

Did anyone in the old European capitals, in Paris and

Berlin, seriously believe that Moscow would abandon Kiev? That the Russians would forever be a divided people? And at the same time, when Europe is uniting, when the German and French elites are trying to wrest control over European integration from the Anglo-Saxons and assemble a united Europe? Forgetting that the unification of Europe became possible only thanks to the unification of Germany, which happened by Russian good will (even if not very smart). To then set their sights on Russian lands is the height of not even ingratitude, but geopolitical stupidity. The West as a whole, and even more so Europe separately, did not have the strength to keep Ukraine in its sphere of influence, much less take it for itself. Not to understand this, one would have to be a geopolitical fool.

More precisely, there was only one option: to bet on the further collapse of Russia, that is, the Russian Federation. But the fact that it did not work should have become clear twenty years ago. And already fifteen years ago, after Putin's Munich speech, even the deaf could hear - Russia is returning."

RUSSIAN WAR AGAINST UKRAINE - DOCUMENTS

What Russia Should Do with Ukraine

Published by Ria Novosti 09:15 04.04.2022

If Russia were to win the war of aggression against Ukraine and take control of the entire country, this would not mean an end to the suffering of the people of Ukraine, on the contrary, it would be the beginning of a new severe suffering for the next 25 years. This article, published in April 2022 by Ria Novosti, the state and state-controlled news agency that never publishes anything without the Kremlin's permission, shows the fate that Ukraine would be deprived of after a defeat.

Here are some important parts of this article.

RIA Novosti columnist Timofey Sergeytsev shared his thoughts on what the denazification of Ukraine implies and why it is needed. "RIA Novosti columnist Timofey Sergeytsev shared his thoughts on what the denazification of Ukraine implies and why it is needed."

A significant part of the people are Nazis

"Denazification is necessary when a significant part of the people - most likely, its majority - is drawn into the Nazi regime's policy. That is, when the hypothesis "the people are good - the government is bad" does not work. Recognition of this fact is the basis of the policy of denazification, all its measures, and the fact itself is its subject."

"Nazis who have taken up arms must be destroyed on the battlefield to the maximum extent possible.

No significant distinction should be made between the Ukrainian Armed Forces and the so-called national battalions, as well as the territorial defense that has joined these two types of military formations. All of them are equally involved in extreme cruelty towards the civilian population, equally guilty of the genocide of the Russian people, and do not

comply with the laws and customs of war. War criminals and active Nazis must be punished in an exemplary and demonstrative manner. Total lustration must be carried out."

A significant part of the masses are also guilty

"However, in addition to the top, a significant part of the masses, who are passive Nazis, accomplices of Nazism, are also guilty.

The further denazification of this mass of the population consists of re-education, which is achieved by ideological repression (suppression) of Nazi attitudes and strict censorship: not only in the political sphere, but also necessarily in the sphere of culture and education."

"The period of denazification cannot be shorter than one generation, which must be born, grow up and reach maturity under the conditions of denazification."

"In this case, the necessary initial steps of denazification can be defined as liquidation of armed Nazi

formations (which are understood to mean any armed formations of Ukraine, including the Armed Forces of Ukraine), as well as the military, information, and educational infrastructure that ensures their activity;

the formation of organs of popular self-government and militia (defense and law enforcement) of liberated territories, protecting the population from the terror of underground Nazi groups;

installation of the Russian information space;

confiscation of educational materials and prohibition of educational programs at all levels that contain Nazi ideological principles;

mass investigative actions to establish personal responsibility for war crimes, crimes against humanity, the dissemination of Nazi ideology and support for the Nazi regime;"

Forced labor as punishment for Nazi activities (from among those to whom the death penalty or imprisonment will not be applied)

lustration, publication of the names of accomplices of the Nazi regime, their forced labor to restore the destroyed infrastructure as punishment for Nazi activities (from among those to whom the death penalty or imprisonment will not be applied);

the adoption at the local level, under the supervision of Russia, of primary normative acts of denazification "from below", the prohibition of all types and forms of the revival of Nazi ideology;

the establishment of memorials, commemorative signs, and monuments to the victims of Ukrainian Nazism, perpetuating the memory of the heroes of the fight against it;

inclusion of a set of anti-fascist and denazification norms in the constitutions of the new people's republics;"

This will go on for 25 years

"creation of permanent denazification bodies for a period of 25 years."

RUSSIAN WAR AGAINST UKRAINE - DOCUMENTS

Dmitry Medvedev's Rhetoric on Ukraine: A Glimpse into His Language and Ideology

Dmitry Medvedev, the former President of Russia and current Deputy Chairman of the Security Council, has once again attracted attention with a provocative and incendiary statement about the ongoing conflict in Ukraine. On August 30, Medvedev posted a message on Telegram that stands out for its harsh language and extreme accusations, revealing the extent to which Russian political discourse has escalated in recent years.

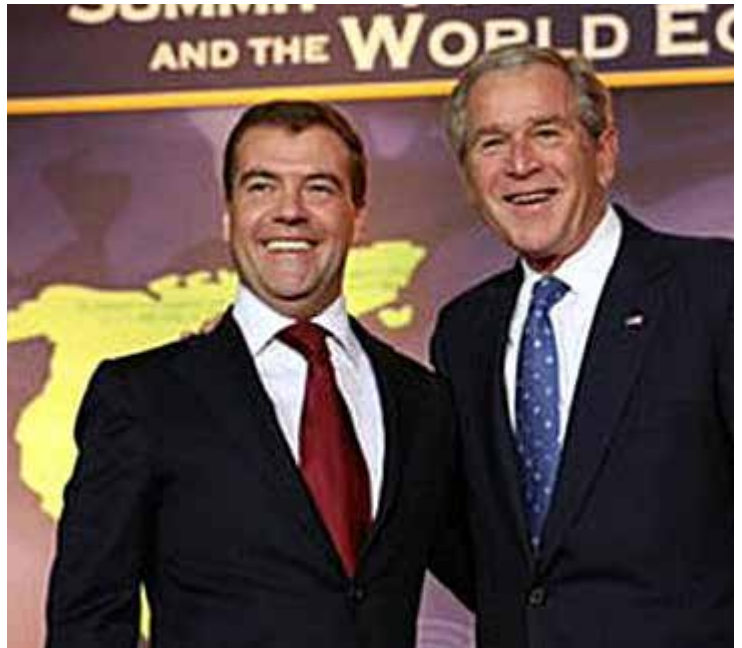
In his post, Medvedev launches into a tirade against the Ukrainian government and its Western allies, labeling them with a string of derogatory terms. He refers to Ukrainian leaders as "Kyiv neo-Nazis" and claims that they are "desperately supported" by what he describes as "rabid animals who guard the Western world today." These comments not only reflect a starkly hostile stance but also employ dehumanizing language, a tactic often used to demonize opponents and justify aggressive actions.

Medvedev goes on to make sweeping accusations about the motivations behind Ukraine's efforts to regain control over the Donbass region. He asserts that the Ukrainian leadership is driven solely by a desire for money, claiming, "The reason is banal: they need money. Cash - or money, in other words." According to Medvedev, this financial desperation stems from the alleged corruption and economic mismanagement by President

Zelensky's administration, which he describes as a "criminal clique" that has led Ukraine to "disaster."

One of the most striking elements of Medvedev's message is his use of grotesque metaphors and insults to describe both Ukrainian and Western figures. For instance, he refers to U.S. President Joe Biden's administration as "Biden's half-dead dog" and dismisses other Western leaders as "insignificant homunculi standing by a stinking trough in the so-called Baltics." Such language is unusually coarse for a former head of state, suggesting a deliberate attempt to provoke and appeal to a specific audience that resonates with such rhetoric.

Medvedev also delves into the economic aspects of the conflict, specifically focusing on Ukraine's mineral resources. He argues that Western countries are primarily interested in Ukraine because of its vast mineral wealth, particularly in the Donbass region. He notes, "according to open sources, the total value of Ukraine's mineral resource base is estimated at almost \$14.8 trillion," with a significant portion located in regions that are now controlled by Russia. This framing suggests that Medvedev views the conflict as not just a geopolitical struggle but also a resource war, with the West exploiting Ukraine for its natural riches.

Dmitry Medvedev and George W. Bush

In a particularly alarming section of his post, Medvedev accuses Western powers of having no regard for Ukrainian lives, claiming they are pushing for a war "to the last Ukrainian" in order to gain access to these resources. He writes, "The lives of ordinary Ukrainians do not matter. That is the entire cynical interest of the green meat and hairy dung flies from the Anglo-Saxon world." This vivid and repugnant imagery serves to further dehumanize both Western leaders and the Ukrainian people, painting them as mere pawns in a larger, malevolent scheme.

Medvedev's rhetoric culminates in a grim prediction for Ukraine's future, suggesting that the country is on the brink of "rapid decomposition and inevitable collapse." He argues that with much of its resource base now under Russian control, Ukraine

has little left to sustain itself and will soon face economic ruin. This apocalyptic vision is presented with a sense of satisfaction, as Medvedev concludes that the "resource base illegally obtained by Bandera's creatures at the end of the 20th century has returned to their native country."

Overall, Medvedev's Telegram post is a stark example of how the conflict in Ukraine is being framed within Russian political discourse. The use of inflammatory language, dehumanizing metaphors, and extreme accusations reflects not only the depth of hostility but also a deliberate strategy to vilify opponents and justify Russia's actions. For a former president of a global power, such rhetoric is both surprising and unsettling, highlighting the extent to which the norms of political communication have shifted in the current geopolitical climate.

PAKINA

Maalattia vai betoni – odottamaton terveysongelma?

Olemme jo pitkään nähneet betonilattiat merkinä nykyaikaisuudesta ja hygieniasta. Mutta entä jos vanha totuus siitä, että maalattiat ovat epäterveellisiä, ei olekaan totta?

Bangladeshissa meneillään oleva tutkimus haastaa nyt ennakkoluulomme lattian roolista terveydellemme.

Tutkimuksen virallinen nimi on «Sementtilattiat ja lasten terveys (CRADLE): satunnaistettu tutkimus Bangladeshin maaseudulla» ja se löytyy verkosta. Tutkimusta johtaa yhdysvaltalaisen Stanfordin yliopiston tutkija Jade Benjamin-Chung.

Bangladeshin tutkijat vertaavat nyt, saavatko maalattiaisten talojen pienet lapset enemmän suolistoinfektioita kuin betonilattiallisten talojen lapset. Tutkimuksen tuloksilla voi olla merkittäviä seurauksia paitsi kehitysmaailmalle myös omalle kotiympäristöllemme.

Entä jos käy ilmi, että maalattioilla ja niiden luonnollisilla materiaaleilla voi todella olla positiivinen vaikutus terveytemme? Ehkä maaperän lattiat voivat edistää tasapainoisempaa mikrobiomia, toisin sanoen

miljardeja bakteereja, jotka elävät meissä ja meissä. Yhä useammat tutkimukset osoittavat, että suolistofloorallamme on ratkaiseva rooli terveydellemme.

Jos Bangladeshissa tehty tutkimus osoittaa, että

maaperän lattiat voivat olla terveellisempiä, mitä se tarkoittaa meille täällä Pohjoismaissa? Pitäisikö meidän alkaa repiä betonilattioitamme ja korvata ne likaisilla lattioilla? Ehkä ei täysin, mutta se voi pakkota meidät miettimään

uudelleen kotimme ja suhteemme luontoon.

Ehkä voimme inspiroitua muista kulttuureista, joissa likalattiat ovat luonnollinen osa elämää. Ehkä voimme löytää tapoja yhdistää modernit mukavuudet luonnollisempiin materiaaleihin.

On tärkeää muistaa, että yksittäinen tutkimus ei tarjoa koko totuutta. Mutta se voi sytyttää uusia ajatuksia ja keskusteluja. Ehkä on aika kyseenalaistaa joitakin juurtuneita käsityksiämme siitä, mikä on hygieenistä ja terveellistä.

Joten odottaessamme Bangladeshin tuloksia voimme pohtia seuraavia kysymyksiä:

Mitä etuja ja haittoja näemme maalattioissa ja betonilattioissa?

Miten voimme luoda koteja, jotka ovat sekä terveellisiä että mukavia?

Miten voimme tasapainottaa nykyaikaisuuden tarpeemme ja yhteyden luontoon?

Riippumatta tutkimuksen tuloksista, se voi edistää tärkeää keskustelua elinympäristöstämme ja terveydestämme. Ehkä on aika katsoa kotejamme uusin silmin ja löytää uusia tapoja elää kestävämmiin ja terveellisempiin.

ASTRONOMIA

Ensi vuonna aurinko ja kuu pimenevät - kuten aina aikaisemminkin

Ensi vuonnakin taivaalla tapahtuu jälleen säännöllistä menoa. Aurinko ja kuu tekevät sitä, mitä ne ovat tehneet miljardeja vuosia – pimenevät. Nämä taivaalliset tapahtumat ovat aina herättäneet ihmisissä ihmetystä ja jopa pelkoa, mutta nykyään tiedämme, että ne ovat vain luonnonlakien mukaisia ilmiöitä.

Kuunpimennyksen päivämäärät: Osittainen kuunpimennys tapahtuu 25. maaliskuuta 2024 ja osittainen kuunpimennys on odotettavissa myös 17. syyskuuta 2024, molemmat näkyvät Suomesta. Täydellinen auringonpimennys nähdään maailmalla 8. huhtikuuta 2024; Se ei kuitenkaan näy Suomesta.

Molemmat kuunpimennykset siis näkyvät Suo-messa, mikä tarjoaa erinomaiset havaintomahdollisuudet.

Pimennyksiä ei saa koskaan katsoa suoraan aurinkoon, sillä se voi vahingoittaa silmiä pysyvästi.

Aurinko- ja kuunpimennykset ovat kuin maailmankaikkeuden oma pieni teatteriesitys. Aurinko-pimennyksessä kuu kulkee maapallon ja auringon väliin, varjostaen auringon valon. Kuunpimennyksessä taas maa kulkee auringon ja kuun väliin, heittäen varjonsa kuuhun. Näitä tapahtumia on nähtävissä eri puolilla maapalloa vuosittain, joskus useita kertoja.

Vaikka pimennykset ovatkin toistuvia tapahtumia, ne eivät ole koskaan täysin samanlaisia. Pimennysten kesto, näkyvyysalue ja jopa väri voivat vaihdella. Esimerkiksi auringonpimennykset voivat

olla osittaisia tai täydellisiä, ja kuunpimennykset voivat olla punertavia, kun auringonvalo taittuu maapallon ilmakehän läpi.

Nykyään meillä on tarkkoja tietokoneohjelmia, joiden avulla voimme ennustaa tulevat pimennykset vuosikymmeniä etukäteen. Tämä on valtava edistysaskel verrattuna muinaisiin kansoihin, jotka usein tulkitsivat pimennykset jumalien vihan merkeiksi.

Mutta miksi meitä sitten kiehtoo edelleen seurata taivaalla tapahtuvia muutoksia? Ehkä se johtuu siitä, että pimennykset muistuttavat meitä omasta pienuudestamme ja siitä, että olemme osa jotakin paljon suurempaa. Tai ehkä se on vain se ihmeellinen tunne, kun näkee taivaan muuttuvan hetkessä.

Oli syy mikä tahansa, on varmaa, että ensi vuoden pimennykset herättävät jälleen ihmisten uteliaisuuden ja ihailun. Niiden seuraaminen on loistava tapa muistuttaa

itseään siitä, kuinka upea ja monimuotoinen maailma meitä ympäröi.

Mitä seuraavaksi?

Jos olet kiinnostunut seuraamaan ensi vuoden pimennyksiä, kannattaa tarkistaa paikalliset tähtitieteelliset yhdistykset tai nettisivut. Niistä löydät tarkemmat tiedot siitä, milloin ja missä pimennykset ovat nähtävissä. Voit myös hankkia itsellesi pienen teleskoopin tai kiikarit, joilla voit tarkkailla taivaan tapahtumia tarkemmin.

Muista: Pimennyksiä ei saa koskaan katsoa suoraan aurinkoon, sillä se voi vahingoittaa silmiä pysyvästi. Käytä aina asianmukaisia suojalaseja tai muita suojavälineitä.

Ensi vuonnakin taivaalla tapahtuu siis jälleen säännöllistä menoa. Aurinko ja kuu pimenevät, kuten aina aikaisemminkin. Nämä taivaalliset tapahtumat ovat loistava tilaisuus pysähtyä hetkeksi ja ihailua maailmankaikkeuden kauneutta.

TEKOÄLY

AI-luodut podcastit: Uusi aikakausi audio-sisällön parissa NotebookLM

Digitaalisen median nopeasti kehittyvässä maailmassa tekoäly (AI) jatkaa rajojen venyttämistä ja muokkaa teollisuuksia sekä määrittelee luovia prosesseja uudelleen.

Yksi merkittävimmistä edistysaskeleista on Googlen NotebookLM, edistynyt kieliteknologia, jolla on potentiaalia mullistaa podcast-maailma. Sen kyky tuottaa laadukasta äänisisältöä, joka vastaa ihmisen tuottamaa, avaa uusia ja jännittäviä mahdollisuuksia tekoälyn ohjaamille tarinoille, koulutukselle ja viihteelle.

AI-luotujen podcastien nousu

Podcast-alan kasvaessa hurjaa vauhtia sisällöntuottajat ja mediaryitykset etsivät jatkuvasti innovatiivisia työkaluja, joilla tehostaa tuotantoa ja vahvistaa luovuutta. NotebookLM, joka sai alun perin huomiot kyvystään tuottaa korkealaatuisia tekstejä, on nyt ottanut askeleen äänisisällön pariin. Tämä uraauurtava teknologia voi tuottaa podcasteja, joita on lähes mahdotonta erottaa ihmisten luomista, mikä avaa uusia mahdollisuuksia tulevaisuudelle.

NotebookLM tuottamien podcastien veto-voima perustuu useisiin ainutlaatuisiin ominaisuuksiin, jotka erottavat ne perinteisistä podcasteista:

Luonnollisen kuuloinen ääni: NotebookLM voi tuottaa äänisisältöä, joka jäljittelee ihmisen puheen luonnollista rytmiä ja sävyä. Tämä takaa kuuntelijalle sujuvan kokemuksen, jossa on vaikea havaita, että podcast on tekoälyn luoma.

Monipuoliset aiheet: Olipa kyse uutisista, ajankohtaisista tapahtumista tai kevyistä tarinoista, NotebookLM voi käsitellä monenlaisia aiheita. Sen joustavuus tekee siitä ihanteellisen työkalun sisällöntuottajille, jotka haluavat tutkia eri genrejä ilman aikaa vievää tuotantoa.

Mukautettavat formaatit: Malli voi tuottaa podcasteja eri formaateissa, kuten monologeja, haastatteluja tai paneelikeskusteluja. Tämä joustavuus antaa tuottajille mahdollisuuden kokeilla erilaisia tyylejä ja vastata kuuntelijoidensa erityisiin mieltymyksiin.

Reaaliaikainen luonti: Yksi NotebookLM vaikuttavimmista ominaisuuksista on kyky tuottaa sisältöä reaaliajassa.

Tämä mahdollistaa on-demand-podcastien luomisen, joita voidaan nopeasti mukauttaa reaaliaikaisiin tapahtumiin, kuten uutisraportteihin tai livekommentteihin.

Mahdolliset sovellukset eri aloilla

NotebookLM-podcastien mahdollisuudet ovat valtavat, ja niillä on potentiaalia muuttaa tiedon kulutusta useilla eri aloilla:

Uutiset ja ajankohtaiset tapahtumat: Toimittajat ja mediaryitykset voivat käyttää NotebookLM:ää luodakseen kiinnostavia ja ajantasaisia uutispodcasteja. Tekoälyn kyky tiivistää tietoa nopeasti varmistaa, että kuuntelijat pysyvät aina ajan tasalla.

Koulutus: Koulutuspodcastit ovat suosittu tapa tehdä oppimisesta saavutettavampaa, ja NotebookLM voi parantaa tätä entisestään. AI voi tuottaa informatiivisia podcasteja monenlaisista aiheista, historiasta ja tieteestä kielten oppimiseen, tehden oppimisesta mielenkiintoisempaa ja mukautettavaa.

Viihde: Tekoälyn tuottamat podcastit voivat viihdyttää kuuntelijoita tarinoilla, vitseillä ja luovilla narratiiveilla. Malli voi luoda

juonia, hahmoja ja dialogeja, mikä tarjoaa rajattomat mahdollisuudet viihteen maailmassa.

Henkilökohtainen sisältö: Analysoimalla kuuntelijoiden mieltymyksiä NotebookLM voi mukauttaa podcasteja vastaamaan yksilöllisiä kiinnostuksen kohteita. Olipa kuuntelija kiinnostunut syvällisistä poliittisista analyyseistä tai rentouttavista keskusteluisista, AI voi luoda sopivaa sisältöä.

Eettiset näkökulmat ja haasteet

Vaikka NotebookLM-podcasteilla on monia etuja, teknologia herättää myös tärkeitä eettisiä kysymyksiä. AI luoman sisällön nopea kehitys on herättänyt huolta tiedon paikkansapitävyydestä ja luotettavuudesta. Erityisesti on pelko disinformaatiosta ja siitä, että ihmisten luoma sisältö voi joutua kilpailemaan AI kanssa.

NotebookLM kehittäjät tunnistavat nämä haasteet ja korostavat vastuullisen käytön merkitystä. Kun AI ä tuotettu sisältö kehittyä edelleen, on ratkaisevaa luoda ohjeita ja sääntöjä, jotka takaavat avoimuuden ja vastuun sisällöntuotan-

nossa. On tärkeää säilyttää sekä tiedon luotettavuus että ihmisten luova panos.

Lisäksi ei voida sivuuttaa AI:n mahdollisia vaikutuksia työmarkkinoihin mediassa ja luovilla aloilla. Tekoälyn ottaessa haltuunsa yhä enemmän ihmisten perinteisesti hoitamia tehtäviä, se voi johtaa muutoksiin työmarkkinoilla. Toisaalta AI voi toimia työkaluna, joka tukee ihmisen luovuutta ottamalla hoitaakseen toistuvia tai aikaa vieviä tehtäviä.

Podcastien tulevaisuus tekoälyn avulla

NotebookLM-podcastit

edustavat uutta rajapyykkiä digitaalisessa äänisisällössä. Kyky luoda korkealaatuisia, kiinnostavia ja monipuolisia podcasteja voi muokata mediakulutuksen tulevaisuutta merkittävästi. Kuten kaikkien teknologisten edistysaskeleiden kohdalla, on tärkeää löytää tasapaino innovaation hyödyntämisen ja laajempien sosiaalisten sekä eettisten vaikutusten huomioon ottamisen välillä.

Kun tekoälystä tulee yhä suurempi osa arkeamme, NotebookLM tarjoaa sisällöntuottajille mahdollisuuden venyttää luovuuden ja tehokkuuden rajoja. Olipa kyseessä koulutussisältö,

uutisraportointi tai viihde, tekoälyn tuottamat podcastit voivat tavoittaa uusia yleisöjä ja tuoda uuden ulottuvuuden sisällöntuotantoon.

Näin luot oman podcastin NotebookLM:ä: Vaihteellinen opas

Niille, jotka haluavat tutkia tätä uutta teknologiaa, podcastin luominen NotebookLM:ä on yksinkertaista. Tässä on vaihteellinen opas alkuun pääsemiseksi:

Määrittele konsepti: Aloita määrittelemällä podcastisi aihe, kohdeyleisö ja formaatti. Riippumatta siitä, onko kyseessä keskusteluformaatti vai tarinankerrontaan perustuva podcast, selkeä visio auttaa ohjaamaan sisällöntuotantoa.

Luo käsikirjoitus: Käytä NotebookLM:ää luodaksesi käsikirjoituksen tai luonnoksen. Antamalla tekoälylle tiettyjä kommentoja tai kysymyksiä voit ohjata sisältöä ja varmistaa, että se vastaa tavoitteitasi.

Muokkaa ja viimeistele: Kun käsikirjoitus on luotu, käy se läpi ja tee

tarvittavat muutokset. Voit lisätä oman henkilökohtaisen kosketuksesi tai hienosäätää sisältöä varmistaaksesi, että se sopii yleisöllesi.

Muuta äänimuotoon: Käytä tekstistä puheeksi -työkalua muuntaaksesi käsikirjoituksen äänimuotoon. NotebookLM voi myös antaa ehdotuksia äänistä, jotka sopivat podcastisi sävyyn ja tyyliin.

Lisää ääniefektejä: Paranna kuuntelukokemusta harkitsemalla musiikin, ääniefektien tai siirtymien lisäämistä, jotka tuovat sisältösi syvyyttä ja dynamiikkaa.

Julkaise ja jaa: Kun podcastisi on valmis, voit jakaa sen eri alustoille, kuten Apple Podcasts, Spotify tai Google Podcasts, tavoittaaksesi laajemman yleisön.

NotebookLM kehittyessä edelleen se tarjoaa jännittäviä mahdollisuuksia podcastin tekijöille viedä ideansa uudelle tasolle. Podcastien tulevaisuus on täällä – ja sitä vauhdittaa tekoäly.

TEKOÄLY

Pohjoismaat yhdistävät voimansa tekoälykehityksessä

Pohjoismainen ministerineuvosto on asettanut tähtäimeen tekoälyn (AI) kehityksen ja sen merkityksen Pohjoismaiden tulevaisuudelle. Kööpenhaminassa järjestetyssä huippukokouksessa keskusteltiin yhteisestä visiosta vuodelle 2030, jossa alue toimisi edelläkävijänä vastuullisessa ja innovatiivisessa tekoälykehityksessä.

“Olemme keskellä digitaalista vallankumousta,” totesi Pohjoismaisen ministerineuvoston pääsihteeri Karen Ellemann. “Pohjoismailla, vahvan tutkimusperustan ja demokraattisten arvojen ansiosta, on ainutlaatuinen mahdollisuus muokata tekoälyn kehitystä tavalla, joka hyödyttää sekä kansalaisia että yhteiskuntaa laajemmin.”

Alueella on valtavat mah-

dollisuudet

Pohjoismaat ovat pitkään olleet digitaalisen innovaation edelläkävijöitä. Koulutustason, vahvan startup-ekosysteemin ja kansainvälisen yhteistyön ansiosta alue on hyvin asemoitunut ottamaan johtavan roolin tekoälyssä. Asettamalla ihmisen etusijalle ja painottamalla demokraattisia arvoja Pohjoismaat voivat kehittää tekoälyratkaisuja, jotka ovat sekä innovatiivisia että eettisiä.

“Meillä on velvollisuus olla edelläkävijöitä vastuullisessa tekoälyssä,” korosti Ellemann. “Yhteistyöllä voimme maksimoida tekoälyn potentiaalin ja samalla minimoida riskit.”

Haasteet ja ratkaisut

Vaikka mahdollisuudet

ovat suuret, on myös haasteita. Yksi suurimmista on pätevien ammattilaisten puute tekoälyn alalla. Koulutusjärjestelmien on mukautettava toimintaansa vastaamaan kasvavaan tarpeeseen. Lisäksi tarvitaan lisää yhteistyötä datan jakamisen saralla, jotta voidaan kehittää entistä tehokkaampia tekoälyratkaisuja.

“Data on avain tekoälyn menestykseen,” totesi Ellemann. “Meidän on löydettävä tapoja jakaa dataa turvallisesti ja tehokkaasti samalla kun suojelemme yksityisyyttä.”

Yhteinen visio vuodelle 2030

Pohjoismainen ministerineuvosto on esittänyt vision vuodelle 2030, jossa Pohjoismaat ovat maailman johtavia vastuullisen

tekoälyn hyödyntämisessä. Tavoitteena on käyttää tekoälyä vahvistamaan yritysten kilpailukykyä, parantamaan julkisia palveluja, edistämään kestävä kehitystä ja turvaamaan kybersecuritya.

“Haluamme luoda tulevaisuuden, jossa tekoäly palvelee ihmisiä,” totesi Ellemann. “Yhteistyöllä voimme muokata tulevaisuutta, jossa tekoäly on voima, joka tekee hyvää.”

Kööpenhaminassa järjestetyssä kokouksessa sekä julkisen että yksityisen sektorin edustajat keskustelivat siitä, kuinka tämä visio voidaan toteuttaa. Vaikka edessä on vielä paljon työtä, on selvää, että Pohjoismailla on kunnianhimoinen tavoite olla maailman johtava alue tekoälykehityksessä.

TEKOÄLY

Paras tekoäly on vielä nimeämättä

Tekoälyn nopeasti kehittyvässä maailmassa muutama malli on noussut kärkijoukkoon kilpailussa luoda kyvykkäin ja monipuolisin tekoälyavustaja. GPT-3.5, GPT-4, GPT-4.0, Gemini Pro, Monica ja Claude 3.5 kamppailevat kaikki ykkösjästä, jokaisella omat vahvuutensa ja heikkoutensa.

Tekoälyalan jatkaessa huijaa kehitystään kysymys siitä, mikä malli on paras,

pysyy avoimena keskustelunaiheena. OpenAI:n kehittämät GPT-3.5 ja GPT-4 ovat herättäneet huomiota vaikuttavilla luonnollisen kielen käsittelykyvyillään. GPT-3.5 tarjoaa hyvän tasapainon suorituskyvyn ja kustannuste-hokkuuden välillä, tehden siitä saavutettavan laajemmalle käyttäjäkunnalle. GPT-4 puolestaan ylpeilee paremmilla päättelykyvyillä ja kehittyneemmällä kontekstin ymmärtämisellä, mutta tulee korkeammalla hintalapulla.

Googlen Gemini Pro on astunut areenalle lupaavilla multimodaalisilla kyvyillään, pystyen käsittelemään

ja tuottamaan sekä tämän päivän joh-taja voi tekstiä että kuvia. jäädä huomisen innovaation jalkoihin.

Tämä monipuolisuus antaa sille etulyöntiaseman tietyissä so-omat etunsa ja haittaneluksissa, erityisesti sa. Vaikka jotkut loistavat niissä, jotka vaativat raa'assa prosessointitehos-visuaalista ymmär-sa ja tiedon laajuudessa, rystä kielenkäsittelyn toiset erottuvat tietyillä rinnalla.

Vähemmän tun-tavassaan käyttäjävuoro-nettu kilpailija Mo-vaikutukseen. "Paras" te-nica on löytänyt koäly riippuu lopulta sitä oman paikkansa kes-käyttävän yksilön tai or-kittymällä tunneälyyn gani-saation erityisistä tar-ja empatiaan keskus-peista ja arvoista.

teluissa. Vaikka se ei Tutkijoiden työntäessä ehkä vastaa joidenkin tekoälyn mahdollisuuk-kilpailijoiden raakaa sien rajoja voimme odot-proses-sointitehoa, taa näkevämme entis-tä sen kyky käydä vi-tehokkaampia ja kehitty-v a h t e i k k a a m p i a , neempiä malleja. Kilpailu tunneälykkäämpiä näiden tekoälyjättien välillä keskusteluja erottaa ajaa inno-vaatiota, kannus-sen joukosta.

Anthropicin kehittäjä erottumaan joukosta.

tämä Claude 3.5 on Toistaiseksi "parhaan tekoälyn" kruunu on vielä lu-nastamatta, jokaisen mallin tarjotessa oman ainutlaatui-sen panoksensa alalle. Näi-den teknologioiden jatkaes-sa kehittymistään käyttäjien ja kehittäjien on huolel-lisesti harkittava erityisiä vaatimuksiaan ja eettisiä näkö-kohtia valitessaan tekoälymallia.

Tekoälymaisema on kaukana vakiintuneesta, ja paras saattaa todella olla vielä tulossa. Seis-tessäm-me vieläkin suurempien tekoälyn läpimurtojen kynnyksellä yksi asia on varma: kil-pailu täydellisen tekoälyavustajan luomisek-si on kaukana päättymises-tä.

TEKOÄLY

20 jokapäiväistä lyhennettä, jotka sinun on tiedettävä (ja ehkä joitain, joita et tarvitsekaan!)

Lyhenteitä on nykyään kaikkialla. Tekstiviestien lyhenteistä tekniiseen ammattikieleen, kätevät 3-kirjaimiset yhdistelmät (ja joskus pidemmät) voivat olla hämmentäviä, jos et ole tietoinen. Mutta älä pelkää, muut lyhenne seikkailijat! Tämä artikkeli antaa sinulle tietoa tulkita 20 yleisintä lyhennettä, joita kohtaat jokapäiväisessä elämässä.

LOL: Laughing Out Loud, Lot of Laugh, Äänekäs nauru (Tämä saattaa olla jo klassikko monille!)
BRB: Be Right Back (Täydellinen nopeaan wc-taukoon keskustelun aikana)
OMG: Oh My God (Ilmaisee yllättyneisyyttä tai voimakkaita tunteita)
IMHO: In My Humble Opinion, Nöyrän mielipiteeni mukaan (tapa aloittaa

mielipiteesi kohteliaasti)
** ASAP:** Mahdollisimman pian (Tulen syyttämisen jonkun alle... kiva)
FYI: For Your Information, Tiedoksi (heads-up jollekin)
ETA: Estimated Time of Arrival arvioitu saapumisaika (ilmoittaa, milloin odottaa jotakuta)
Vastauspyyntö: Vastaa (virallinen pyyntö vastauksesta kutsuun)
PDF: Portable Document Format, Siirrettävän asiakirjan muoto
JPG: Joint Photographic Experts Group (suosittu kuvatiedostomuoto)
GIF: Graphics Interchange Format (Toinen kuvamuoto, joka tunnetaan animaatioista)
TIFF: Tagged Image File Format (käytetään korkealaatuisille kuville)
WWW: World Wide Web (Internetin perusta, jonka tunnemme)

HTTP: Hypertext Transfer Protocol (kieli, jota verkkosivut käyttävät puhumiseen)
GPS: Global Positioning System (auttaa navigoimaan maailmassa)
Pankkiautomaatti: Pankkiautomaatti (ystävällinen paikallinen pankkiautomaatti)
DIY: Tee se itse (käteville ihmisille)
VIP: Erittäin tärkeä henkilö (joku, joka saa erityiskohdelua)
TBA: To Be Announced Ilmoitetaan myöhemmin (Pysy kuulolla saadaksesi lisätietoja)
TBD: Ole luja (selvitämme edelleen asioita)
Tämä on vain esimakua lyhenteiden maailmasta, mutta kun nämä 20 ovat vyön alla, olet hyvin matkalla tulkitsemaan jokapäiväistä kieltä satunnaisista teksteistä teknisiin asiakirjoihin. Joten seuraavan kerran, kun näet lyhenteen, joka saa sinut naarmuttamaan

päätäsi, muista tämä luetelo ja jatka pikakirjoituksen viestinnän ihmeellisen maailman tutki

Waasan Päivälehti

Moderni sanomalehti, jonka ulkoasu on piirretty 1870-luvun lehdistöstä. Silloin sanomalehdissä oli vain 4-8 sivua. Paljon tekstiä, mutta ei kuvia ollenkaan, joten muutamassa sivussa on paljon luettavaa.

Lehti sisältää lainauksia vanhoista päivälehdistä, jotka on otettu Kansallisarkistosta (digi.kansalliskirjasto.fi). GPT3, Gemini ja Monica tekevät osan rutiininomaisesta toimitustyöstä, kuten käännöstyö, korrehtuurin luku ja lyhyen notitiien kirjoittaminen. Kaikki tekstit on tarkastettu toimittajilla ja toimitus vastaa tekstien sisällöstä.

Waasan Päivälehti on päivälehtityyppinen julkaisu, toistaiseksi se ilmestyy sunnuntaiaamuisin. mutta tavoitteenamme on että se jatkossa ilmestyy joka aamu.

Lehti on luettavissa verkossa ilmaiseksi.

Päätoimittaja on Hans Björknäs. Lukijoiden kirjoitukset ovat tervetulle!

Lehti on paikallisessa omistuksessa ja tulee sellaisena pysymään.

Toimitus: Waasan Päivälehti, Koulukatu 37 B 7, 65100 Vaasa, puhelin +358-40-5462455.

Helsingin toimitus: Waasan Päivälehti, Toinen linja 9 B 36, 00530 Helsinki. Puhelin +358-40-5462455. Ilmoitukset pyydetään lähettämään emaililla jpg-muodossa.

Email: waasanpaivalehti@gmail.com

Mikä talo tämä on?

Viime viikon talo: Kaupungintalo

He, jotka tietävät hiukan enemmän ovat he, jotka lukevat Waasan päivälehteä

Wasa Daily
Wasa Dagblad
Photo Supplement

República's president Alexander Stubb in Vaasa 27.4.2024

Kärlsfestival denna vecka!

Kalevaspeleinen i Vaasa 27-30.6.2024

Kremlin gör natt av sina motsståndare - 1939 liksom nu

HERE WE ARE vpress.se/hi

EN IT press: Grunden för lycka och demokrati

kompartimenteringen djupaende konsekvenser för Finland under de kommande 50 åren

KÖR-FESTIVALEN

Sinebrychhoff Konstmuseum

Kremlin gör natt av sina motsståndare - 1939 liksom nu

HERE WE ARE vpress.se/hi

Enligt gravbräddskände åtgärder

Pain-maja, en Pörtomdiktare

Puccinis "TOSCA" KOMMER TILL VASA I JANUARI

Kremlin gör natt av sina motsståndare - 1939 liksom nu

HERE WE ARE vpress.se/hi

Wasa Dagblad
Photo Supplement

Sinebrychhoffin taidemuseo

Sinebrychhoffin konstmuseum

Sinebrychhoff Art Museum

Wasa Daily
Wasa Dagblad
Photo Supplement

Pörtom kyrka Pirttikylän kirkko The Church in Pörtom

WASAAN PÄIVÄLEHTI
WASA DAILY
WASA DAGBLAD
Photo Supplement

Ihana kuofestivaali tulossa!

Tasavallan presidentti Alexander Stubb Vaasassa 27.4.2024

Jeff Goodell: The Heat will kill you first

Kaleva kilpailut VAASASSA 27-30.6

Hylkeenpyynti Raippaluodossa 1895

Jussi Adler-Olsen

Venäjän omittainen diplomaattinen kieli

HERE WE ARE vpress.se/hi

WASAAN PÄIVÄLEHTI
WASA DAILY
WASA DAGBLAD
Photo Supplement

Hylkeenpyynti Raippaluodossa 1895

WASA LEHDISTÖ: Ummellisuuden ja demokratian perusta

KUORO-FESTIVAALI

Sinebrychhoffin taidemuseo

Venäjän omittainen diplomaattinen kieli

HERE WE ARE vpress.se/hi

WASAAN PÄIVÄLEHTI
WASA DAILY
WASA DAGBLAD
Photo Supplement

Puccinin "Tosca" Näin löydät tie-oppaan on tulos kirkkoon!

NAISTEN ÄÄNI-elämäkertakirjasto

KUORO-FESTIVAALI

Sinebrychhoffin taidemuseo

Venäjän omittainen diplomaattinen kieli

HERE WE ARE vpress.se/hi

WASA DAILY
WASA DAGBLAD
Photo Supplement

Mysterious green giants in the Laasi-palatsi square, Helsinki

Mystical East in Ika-noja

All EU-candidates

Puccini's "Tosca" is coming to Vaasa

ROAD CHURCHES

The Kremlin mocks its opponents

HERE WE ARE vpress.se/hi

WASAAN PÄIVÄLEHTI
WASA DAILY
WASA DAGBLAD
Photo Supplement

What a wonderful start week we have ahead of us!

Cycling Week in Vaasa this week

Climate Change's Profound Impact on Finland

Kaleva Games in Vaasa 27-30.6

Just After Dusk

Hylkeenpyynti Raippaluodossa 1895

Jussi Adler-Olsen

Venäjän omittainen diplomaattinen kieli

HERE WE ARE vpress.se/hi

WASAAN PÄIVÄLEHTI
WASA DAILY
WASA DAGBLAD
Photo Supplement

CHOIR FESTIVAL

A Free Place: The Hedrick of Happiness and Democracy

ROAD CHURCHES

The Kremlin mocks its opponents

HERE WE ARE vpress.se/hi

WASA DAILY
WASA DAGBLAD
Photo Supplement

Mysterious green giants in the Laasi-palatsi square, Helsinki

Mystical East in Ika-noja

All EU-candidates

Puccini's "Tosca" is coming to Vaasa

ROAD CHURCHES

The Kremlin mocks its opponents

HERE WE ARE vpress.se/hi

Wasa Daily
Wasa Dagblad
Photo Supplement

Fero Järnefelt (1863-1937)

Wasa Daily
Wasa Dagblad
Photo Supplement

I K Inha (1865-1930)

I Replot 1895

Raippaluodossa 1895

WASAAN PÄIVÄLEHTI
WASA DAILY
WASA DAGBLAD
Photo Supplement

Tasavallan presidentti Alexander Stubb Vaasassa 27.4.24

Jeff Goodell: The Heat will kill you first

Kaleva kilpailut Vaasassa 27-30.6

Jussi Adler-Olsen

Vaasaan istutetaan 70 000 puita

Hylkeenpyynti Raippaluodossa 1895

HERE WE ARE vpress.se/hi

WASA DAILY
WASA DAGBLAD
Photo Supplement

Finland's president Alexander Stubb in Vaasa 27.4.2024

Vaasa War Museum is open today 12-14

A tree for everyone in Vaasa

ROAD CHURCHES

HERE WE ARE vpress.se/hi

LOKAKUUN HOROSKOOPPI

Oinas (21.3. - 19.4.): Tunnet olosi rohkeaksi, Oinas! Mutta ennen kuin alat siirtää huonekaluja ympäriinsä tai haastat pomosi tanssikilpailuun, muista: kohtuus kaikessa. Käytä energiasi viisaasti (aloita vaikka vain yhden huoneen uudelleenjärjestyksellä).

Härkä (20.4. - 20.5.): Tänä kuukautena mukavuus on valttia. Olipa kyse ylimääräisistä peitoista tai herkuista, nauti rauhassa. Mutta älä anna Netflixin kysyä ”Katsaletko vielä?” enempää kuin kolme kertaa peräkkäin.

Kaksoset (21.5. - 20.6.): Sosiaaliset suunnitelmasi ovat kuin jonglöörausta, mutta varo, Kaksoset—jos tiputat liian monta palloa, saatat vahingossa päätyä kahdelle illalliselle samana iltana. Vinkki: ota molempiin mukaan omat eväät!

Rapu (21.6. - 22.7.): Mielialasi vaihtelee nopeasti, mutta niin vaihtelee myös kykysi kääntää kriisi draaman hetkeen. Kanavoi sisäinen saippuasarjätähtesi ja tuo arkisiin hetkiin ripaus teatteria. Kuka sanoo, ettei ruokakaupassa voi näytellä?

Leijona (23.7. - 22.8.): Olet valmis parrasvaloihin,

Leijona! Muista kuitenkin antaa tilaa myös muille—paitsi karaokessa, silloin voit valloittaa lavan ja laulaa kuin olisit pääesiintyjä Madison Square Gardenissa.

Neitsyt (23.8. - 22.9.): Listoja, listoja ja lisää listoja. Mutta tässä on juku: kaikkea ei tarvitse suunnitella. Yllätä itsesi lokakuussa tekemällä jotain spontania. Ei hätää, voit tehdä siitä listan jälkikäteen.

Vaaka (23.9. - 22.10.): Lokakuu on täynnä tasapainoa, Vaaka, mutta tiesithän sen jo. Muista, että tasapaino tarkoittaa vähän kakkua ja lehtikaalia.

Nauti herkuista ilman syyllisyyttä—elämä on juuri niitä makeita ja suolaisia hetkiä varten!

Skorpion (23.10. - 21.11.): Sinä olet mysteeri, Skorpion, ja tässä kuussa salaperäisyytesi on huipussaan. Olipa kyse Halloween-asusi salaamisesta tai kiusallisten keskustelujen välttelystä, pokerinaamasi on täydellinen.

Jousimies (22.11. - 21.12.): Seikkailu odottaa! Mutta ehkä jätä benjihyppy väliin ja suuntaa uusiin kahviloihin. Huumorintajusi toimii parhaana kompassina, joten naura itsellesi, kun

löydät itsesi kahvilasta ilman Wi-Fi-yhteyttä.

Kauris (22.12. - 19.1.): Kiipeät menestyksen vuorelle, mutta lokakuu muistuttaa sinua hengähtämään. Juhlista pieniä voittoja—kuten sitä, että sait vihdoinkin järjestettyä sukka laatikkosi. Kyllä, sekin lasketaan!

Vesimies (20.1. - 18.2.): Omituiset ideasi kukkivat täysillä tänä kuukautena. Ehkä on aika aloittaa se outo harrastus, josta olet haaveillut—makramekukkaroita kenties? Luovuudellasi ei ole rajoja!

Kalat (19.2. - 20.3.): Unelmoiva puolesi on täydessä vauhdissa, Kalat. Varo vain, ettet uppoa liikaa haaveisiin ja missaa sitä tärkeää Zoom-palaveria. Ehkä on aika asettaa muutama lisämuistutus (ja varmistaa, etteivät kaikki muistutukset liity päiväuuniin!).

Iloista lokakuuta kaikille—olkoon tähtenne kohdillaan ja sukkaparinne aina tallessa!W

HUUMORIA SADAN VUODEN TAKAA

UKKONEN

Herrasmies: Viime yönä oli kauhea ukkosmyrsky...

Vaimo: Voi luoja, miksi et herättänyt minua? Tiedät, etten saa unta, kun ukkos-
taa!

LYHYT MEKKO

Uusi näkökulma. Herra ja rouva Mattson odottavat vieraita päivälliselle ja herra Mattson tutkii kriittisesti vaimonsa pukua. Eikö se ole vähän rohkea? hän projektoi. Hie-
man liian lyhyt ja vähän liian matala? Haluan kertoa sinulle jotain, rouva Mattson sanoo. He ovat tulleet tapaamaan minua. He haluavat nähdä minut, eivätkö mekkoa?

OMATUNTO

Täti: Omatuntosi kertoo sinulle aina, kun et tee oi-
kein.

Lillan: Kenestä se puhuu?
Täti: Sinulle.

Lillan: Se oli silloin liian hy-
vin! Ajattelin, että se juoru-
aisi sinulle tai äidille..

EI MAKUA

Lisa vieraalle: Pidätkö tästä kakusta, rouva Linusson? Kyllä, se maistuu erittäin hyvältä. Niin hauska! Äiti sanoi, että sinulla ei ole makua.

EPÄILYTTY

Rouva A.: Menetkö jo kotiin?

rouva B.: Kyllä, kirjoitin miehelleni ja pyysin lisää rahaa, ja hän lähetti sen ilman meteliä, joten minun täytyy mennä kotiin ja selvittää, mitä hän tekee.

PUOLIKUUMA KYLPY

- Tällä kertaa laskulle ei voi kirjoittaa penniäkään kuumasta kylvystä.. Vesi oli vain haaleaa. Emän-
tä: Kuuma kylpy maksaa kruunun ja kylmä viisi-
kymmentä öreä. Se on yksi ja viisikymmentä lämpi-
mäksi.

VOIKO HÄN KANNATA HÄNTÄ

Hän: Kultaseni, lupaan kantaa sinua sylissäni.
Tyttöystävä: Sylje nyrkkiin ja yritä!

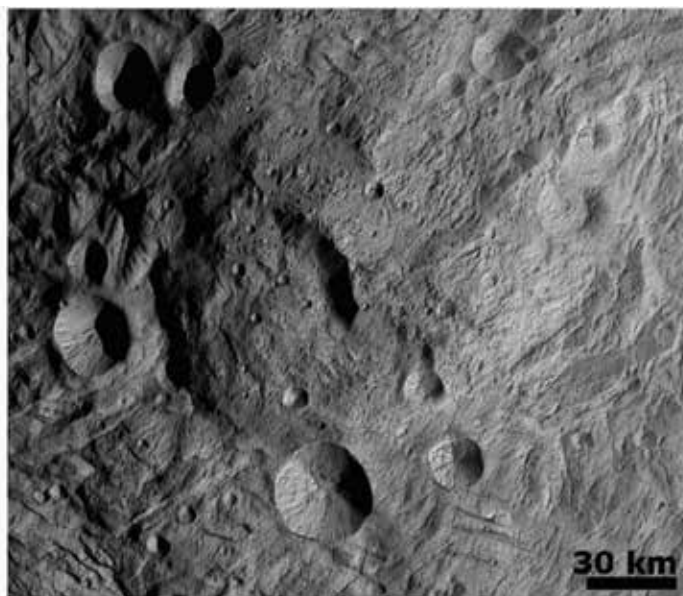
VARO MATOJA

Hyvää tarkoittava herras-
mies pienelle pojalle, joka syö omenaa:

— Varo matoja, poika!

Nuori mies: Jos syön omenan, katsokoon madot itse!

Viikon astronominen kuva:

Central Mound at the South Pole Asteroid Vesta Hillshade.png

This is a hill shaded version of the following:

https://en.wikipedia.org/wiki/File:Central_Mound_at_the_South_Pole_on_the_asteroid_Vesta_image_of_NASA%E2%80%99s_Dawn_spacecraft_14f2_311811321_detail.jpg English: NASA's Dawn spacecraft obtained this image – of a central mound in a large structure at the south pole – with its framing camera on August 12, 2011. This image was taken through the camera's clear filter. The image has a resolution of about 260 meters per pixel. The Dawn mission to Vesta and Ceres is managed by the Jet Propulsion Laboratory, for NASA's Science Mission Directorate, Washington, D.C. It is a project of the Discovery Program managed by NASA's Marshall Space Flight Center, Huntsville, Ala. UCLA, is responsible for overall Dawn mission science. Orbital Sciences Corporation of Dulles, Va., designed and built the Dawn spacecraft.

NASA

Public domain

Ensi viikolla:

Lukijoilta

erittäin mielellämme vastaan lukijoi-
demme kommentteja. Kommentteja,
tarinoita, muistoja, keskustelua, uutisia
kotoa. Tämä on luultavasti tämän
paperin tärkein osa.
Mutta tilaa on rajoitetusti, joten
kirjoita mahdollisimman lyhyesti! Joten
lähetä viestit osoitteeseen:

waasanpaivalehti@gmail.com

Ilmoita WP:ssä

Tässä historiallisessa ja hypermodernis-
sa päivälehdessä ensimmäisten joukos-
sa mainostamisella voi olla PR-arvoa.
waasanpaivalehti@gmail.com
jpg-, tiff- tai png-muodossa. Mainokset
pienennetään sitten 46 mm:n sarak-
keen leveyteen.
Ota yhteyttä:

waasanpaivalehti@gmail.
com

Waasan Päivälehti
waasanpaivalehti@gmail.
com